Tannhelsesekretæren

Medlemsblad for Tannhelsesekretærenes Forbund

04/20

Lill-Åse Pedersen

10

Den høylytte klinikken

Midlertidige ansatte foran permitterte

Midlertidige ansatte blir brukt istedenfor permitterte med-arbeidere.

14

Årets lønnsoppgjør

Pandemien skapte trøbbel for årets lønnsoppgjør.

16

Vil videreutvikle utdanningen

Undergraver man dagens utdanning ved å jobbe for å flytte den til universitetene?

18

LEGER UTEN GRENSER REDDER LIV OG LINDRER NØD HVER ENESTE DAG I KRIG, KRISER OG KATASTROFER. DET KAN DU OGSÅ GJØRE!

BLI FELTPARTNER OG STØTT OSS MED ET VALGFRITT BELØP I MÅNEDEN

MEDECINS SANS FRONTIERES
LEGER UTEN GRENSER

TELEFON 08898
GIVERSERVICE@LEGERUTENGRENSER.NO
LEGERUTENGRENSER.NO/FELTPARTNER

5 Forbundsleder har ordet
6 Småstoff
10 Tannhelsesekretær og opplysningstjeneste
14 Midlertidig ansatte foran permitterte
16 Årets lønnsoppgjør
18 Vil videreutvikle dagens utdanning
20 Aktive Parat
23 Internasjonalt arbeid
24 Pensjonsfellen
27 Parat UNG
28 Kurs i 2021
32 Ny hverdag i Schibsted Partnerstudios
36 Parat informerer
38 Spørsmål og svar
40 Kryssord og hjernetrim
42 Parats leder

Resepsjonen der det går en kule varmt

Tannhelsesekretær Lill-Åse Pedersen opplever mye rart i jobben sin på Sentrum tannklinikk, men kunne aldri tenkt seg å bytte jobb.

10

Lill-Åse Pedersen. Foto: Gorm K. Gaare

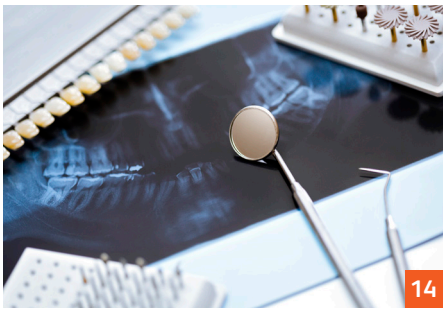

14

Permitterte blir erstattet av midlertidige

Tannhelsesekretærer har opplevd å bli permittert, mens midlertidige ansatte fyller stillingene deres.

Trøbbel for lønns-oppgjøret

16

Tannhelsesekretærenes Forbund går skuffet ut av årets lønnsoppgjør, og Parat advarer om at neste års oppgjør kan bli like utfordrende.

Tannhelsesekretæren

Utgis av: Tannhelsesekretærens Forbund tilsluttet Parat

Tannhelsesekretærens Forbund,
Lakkegata 23
Postboks 9029 Grønland
0133 OSLO

www.thsf.no
www.parat.com

Besøksadresse: Lakkegata 23
Telefon: 482 10 100
E-post: thsf@parat.com

ISSN: 1504-5714
ISSN: 1890-9116 (online)

Ansvarlig redaktør: Trygve Bergsland
Mobil: 905 85 639
E-post: trygve.bergsland@parat.com

Leder: Anne-Gro Årmo
Mobil: 913 34 230
E-post: anne-gro.aarmo@parat.com

Forsidefoto: Gorm K. Gaare
Avbildet: Lill-Åse Pedersen

Alle illustrasjonsbilder i bladet som ikke er kreditert er levert av iStock.

Redaksjonen avsluttet: 23.11.2020
Materiellfrist neste nummer: 05.02.2021

Fagpressen

Layout:
Storybold
www.storybold.no

Trykk: Ålgård Offset AS
www.a-o.no
Telefon: 51 61 15 00

Dette produktet er trykket etter svært strenge miljøkrav og er svanemerket, CO2-nøytralt og 100 prosent resirkulerbart.

PRESSENS FAGLIGE UTVALG

Vi arbeider etter Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk.

Den som mener seg rammet av urettmessig publisering, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg (PFU) er et klageorgan oppnevnt av Norsk Presseforbund som behandler klager mot mediene i presseetiske spørsmål.

Adresse: Rådhusgt 17
0158 Oslo
Tlf: 22405040
E-post: pfu@presse.no

presse.no

Pasienter kan lide av ising i tennene i flere år.
Å løse det kan ta et øyeblikk.

En kort samtale om overfølsomme tenner kan gjøre en stor forskjell. **Snakk med dine pasienter i dag.**

SENSODYNE

©2020 GSK group of companies or its licensor. Trademarks are owned by or licensed to the GSK group of companies. PM-NO-SENO-20-00011

Hva vil fremtiden bringe?

Spørsmålet er kort, men ikke enkelt. Som fagorganisasjon for tannhelsesekretærer og assistenter i tannhelsetjenesten må vi prøve å se inn i krystallkula, se etter hva som er viktig for vår yrkesgruppe, og så sette oss mål og planlegge veien med delmål og systematisk jobbing.

Uten tvil er lønn det de fleste er opptatt av. Det er naturlig å være opptatt av lønn, det er tross alt penger vi lever av, og som bestemmer om vår hverdag er preget av økonomiske bekymringer og tanker om man har nok på kontoen til regninger, og om pengene holder til neste lønningsdag.

Det skal ikke være noen tvil om at Tannhelsesekretærenes Forbund jobber for tannhelsesekretærenes lønnsnivå, og at vi skal få vår del av verdiskapningen vi er så delaktig i. Vi kommer ikke til å gi opp å peke på vår viktige rolle i tannhelsetjenesten og at uten oss stopper det opp. Vi slår oss ikke til ro med ros om hvor viktige vi er, når rosen ikke holder når det kommer til avlønning.

Alle som arbeider i tannhelsetjenesten, er omfattet av helsepersonellovens krav om faglig forsvarlighet i yrkesutøvelsen. Dette betyr blant annet at både ufaglærte og faglærte trenger kompetanse og påfyll av kompetanse. Kompetanse kan være både formell og reell. Men jo mindre kompetanse man har, jo vanskeligere er det å vurdere om arbeidsoppgaven som utføres, er faglig forsvarlig eller ikke.

På hjemmesiden vår, thsf.no, under Utdanning og kurs, har vi samlet informasjon og opplysninger om grunnutdanning, videreutdanning, voksenopplæring og kurstilbud. Vi anbefaler deg å ta en titt innom der. Vi prøver å informere om kursmuligheter, men dessverre fanger vi ikke opp alt som blir tilbudt. Vet du om forestående kurs, så gi oss gjerne beskjed, så vil vi informere medlemmene.

Har du ikke formell utdanning som tannhelsesekretær, kan du ta utdanning ved siden av å være i jobb, noe jeg varmt anbefaler. Det å ha den teoretiske ballasten i bunn vil oppleves som inspirerende, og det vil gi deg en helt annen trygghet i jobben du utfører.

Koronapandemien har gitt både kurstilbydere og -deltakere et godt dytt til å bruke digitale plattformer for kompetanseheving. Årets landsmøte, som ble arrangert i slutten av oktober, er et godt eksempel på dette og hadde ifølge Tannlegeforeningen rekordoppslutning også av tannhelsesekretærer og assistenter. Jeg oppfordrer dere alle til å bruke mulighetene som dukker opp til faglig påfyll!

Når du leser dette, er høsten over og vi er gått inn adventstiden og har vintermånedene foran oss. Jeg vil benytte anledningen til å ønske dere alle en frisk og god adventstid og julefeiring.

Anne-Gro Årmo

Anne-Gro Årmo, leder i ThsF

Foto: Trygve Bergsland.

Pandemien forsterker sosial ulikhet i tannhelse

Pandemien har gitt mange usikkerhet og dårlig økonomi, og man ser nå tendenser til at pasienter skyver på timer og gir beskjed om at de må utsette nødvendig behandling.
– Dette kan få alvorlige konsekvenser på lengre sikt, mener president i Den norske tannlegeforening, Camilla Hansen Steinum. Hun etterspør nå en fullstendig gjennomgang av både folketrygdens stønadsordning og tannhelsetjenesteloven, som gir enkelte grupper av befolkningen rett til et vederlagsfritt tilbud fra den offentlige tannhelsetjenesten.
@Akademikerbloggen

Ikke råd til tannlegen

Nær fire av ti nordmenn har vært nødt til å utsette tannbehandling på grunn av dårlig råd, viser ny undersøkelse utført av YouGov for Landkreditt Forsikring. 37 prosent oppgir at trang økonomi noen ganger kan gjøre det nødvendig å vente med tannlegebesøket, selv om behovet er til stede. Barnefamilier, mennesker i aldersgruppen 40 til 49 år og familier med lav husstandsinntekt er i større grad enn andre berørt av problemstillingen.
@NTB

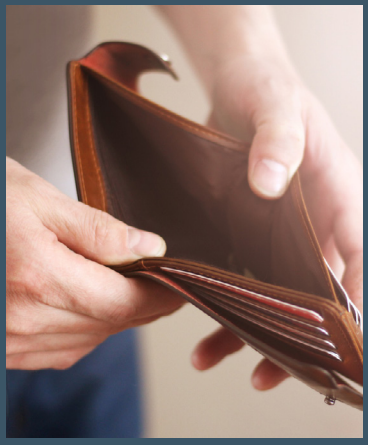

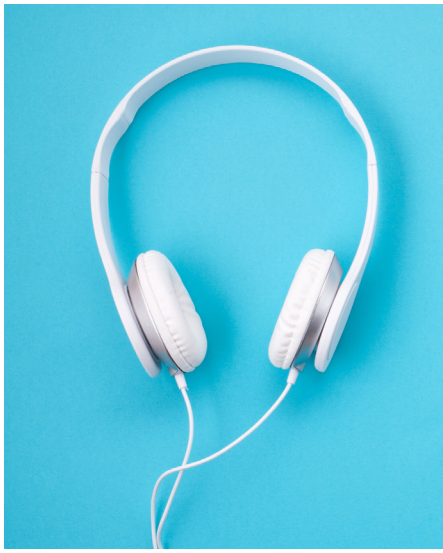

Velg riktig musikk for å lindre smerte

Mange pasienter ønsker å høre en eller annen form for musikk i forbindelse med mer krevende tannlegebehandling. En svensk studie viser imidlertid at valg av musikkstil ikke har særlig innvirkning på graden av smertelindring. Pasientene ble utsatt for smerte ved tre forskjellige anledninger og fikk lytte til enten klassisk musikk, black metal-musikk eller stillhet.
– I dette eksperimentet var det ikke mulig å påvise noen forskjell mellom opplevd smertelindring knyttet til de forskjellige alternativene. Andre studier viser at effekten av musikk kan bli bedre hvis pasienten selv kan velge musikk. I tillegg kan det ha bedre effekt hvis pasienten lytter med hodetelefoner på istedenfor høyttalere, sier Malin Ernberg, professor i klinisk oral fysiologi og overtannlege ved Karolinska Institutet. *@Tannlegetidende*

Multidisiplinær odontologi

Utprøving av en ny odontologisk breddekompetanse på spesialistnivå, multidisiplinær odontologi, har foregått ved Universitet i Tromsø siden 2011. Kompetansen knyttes til voksne pasienter med omfattende tannbehandlingsbehov, ofte medisinsk eller psykiatrisk problematikk, nedsatt funksjonsevne eller adferdsproblemer. Utprøvingen ble evaluert av Oxford Research i 2015, og i etterkant av evalueringen ble det gjort justeringen i både organiseringen av og innholdet i utdanningen. Et siste utprøvingskull vil uteksamineres i 2020 etter ny studieplan, og Helsedirektoratet er i gang med en sluttrapport for prosjektet. *@Helsedirektoratet*

Pålegger helsepersonell å opplyse kostnadsdekning

I forbindelse med endringer i folketrygdloven om krav til direkte oppgjør ønsker SV å pålegge helsepersonell som ikke har avtale om direkte oppgjør, om å opplyse pasienter om dette. Avtale om direkte oppgjør gjør at folketrygden betaler direkte til tjenesteyter for en konsultasjon eller et inngrep, i stedet for at pasienten må legge ut og få kostnaden endret.

– Nå skal helsesystemet endres, slik at det bare blir den som yter helsetjenester, som har ansvar for å få pengene overført fra staten. Samtidig blir det slik at man kun kan gå til dem som har avtale, dersom man ønsker å få noe dekket av staten, sier Nicholas Wilkinson i SV.

@Dagens Medisin

Stortingsrepresentant for SV, Nicholas Wilkinson. Foto: Stortinget

Filmer mot tannbehandlingsangst

En av fem nordmenn vegrer seg for å gå til tannlegen. Gjennom prosjektet «Tenner, skam og angst» vil Kompetansesenteret Tannhelse Midt og Tannhelsetjenestens kompetansesenter Øst lage filmer om hvordan man kan håndtere tannbehandlingsangst. Målet med filmene er å gjøre det enklere for pasienter med ulik grad av tannbehandlingsangst å oppsøke tannlege eller tannpleier. Prosjektet skal også lage instruksjonsvideoer slik at tannleger, tannpleiere og tannhelsesekretærer skal bli enda tryggere i å gi traumesensitiv tannbehandling og ivareta god kommunikasjon med pasienten.

@Tannlegetidende

Høylytt utstyr kan gi skader

En ny dansk studie indikerer at perioder med høyt støynivå på tannklinikken kan føre til tinnitus og hørselsskader blant tannhelsepersonell. Et flertall av tannhelsepersonellet som er inkludert i studien, mener at støynivået helt klart kan være forstyrrende og stressende. I studien ble støynivået ved tre klinikker målt gjentatte ganger, og gjennomsnittsverdien var på opptil 75,33 desibel. Dette nivået tilsvarer lyd fra en motorgressklipper. Nesten halvparten, 42 prosent, av klinikkpersonalet som deltok i studien, rapporterer at de lider av tinnitus i ulik grad. Forskerne anbefaler å bruke hørselvern i forbindelse med behandlingsmoment som gir høye støynivåer.
@Tannlegetidende

Hensyn til liv og helse først

En masteroppgave fra BI, som omhandler private tannlegers autonomi i møte med koronakrisen, er et av de første forskningsprosjektene etter at krisen rammet norsk tannhelse. Analysen peker i retning av at tannlegene og tannklinikkene setter klinisk autonomi over økonomisk autonomi. De private tannklinikkene balanserer mellom fag og forretning, men i den akutte krisehåndteringen ble det økonomiske satt litt til side, heter det i sammendraget til BI-besvarelsen.
@Tannlegetidende

Pandemiens akutthåndtering av tannhelse

Tannhelsetjenestens kompetansesenter Øst har gjennomført en spørreundersøkelse om tannhelsepersonells erfaringer under den mest akutte nedstengingen av landet mellom 13. mars og 17. april. 95 prosent oppga at klinikken de arbeidet på, hadde utviklet steg-for-steg-prosedyrer for pasientbehandling, og at de fulgte retningslinjer fra fylke eller universitet. Når det gjaldt bruk av smittevernsutstyr, mente hoveddelen av respondentene at arbeidsplassen hadde dette på plass, men kun 41 prosent mente klinikken var godt nok rustet til å håndtere en eskalering. Studien konkluderte med at tilbudet om akutt tannhelsehjelp ble godt ivaretatt i den første akutte fasen av pandemien i Norge, og at hovedandelen av tannhelsepersonell opplevde at deres arbeidsplass håndterte situasjonen godt.
@Tannlegetidende

Mer bekymret for økonomi enn helse

Befolkningens holdninger til helsepolitiske spørsmål har endret seg under korona-pandemien. Nå er flere bekymret for økonomien, viser Helsepolitisk barometer. I januar 2020 viste målingen at 50 prosent av befolkningen så helse og omsorg som en av de største utfordringene for landet. Den ferskeste målingen viser at andelen er redusert til 35 prosent. Nå mener 52 prosent at bekjempelse av arbeidsledigheten er den største utfordringen landet står overfor. *@Tannlegetidende*

Rettelse: Tannleger legger på koronagebyr

I forrige utgave av Tannhelsesekretæren gjenga vi en artikkel fra NTB med feilaktig informasjon om tannlegekjeden Oris Dental. Vi presiserer at kjeden har 31 klinikker i Norge. Tidligere generelt hygienetillegg hos kjeden har i gjennomsnitt vært på 190 kroner. Dette har under koronapandemien økt til 350 kroner.

Ingen kutt i tannhelse i statsbudsjettet

Regjeringens forslag til nytt statsbudsjett legger for første gang på flere år opp til en svak økning på tannhelsefeltet. Tilskudd og spesielle driftsutgifter på tannhelsefeltet utgjør 364 millioner kroner, noe som er en økning på 6,4 prosent, eller 22 millioner kroner, fra i fjor. 15 millioner er øremerket TOO-prosjektet, som gir et samlet tilskudd på rundt 100 millioner til ordningen. Fem millioner skal gå til prisportalen www.hvakostertannlegen.no. Når det gjelder folketrygdens stønadsordning, foreslås det en volumvekst på en prosent, og takstene foreslås økt med et gjennomsnitt på 3,2 prosent.
@Tannlegetidende

Ny studie om forekomst av bivirkninger

Forekomst av bivirkninger etter tannbehandling er anslått å være relativt sjelden. De siste årene har det skjedd store forandringer med hensyn til valg av tannfyllingsmaterialer ved tannbehandling, og det er behov for nye data når det gjelder forekomst av bivirkninger. NORCE setter nå i gang en ny studie for å utvikle ny kunnskap om helse og sykdom relatert til eksponering for tannbehandling med moderne tannmaterialer. Studien ferdigstilles i 2025. *@NORCE*

Da hun begynte i jobben for ni år siden, fikk hun beskjed om at hun måtte kunne alt. – Jeg føler iblant at det står opplysningstjenesten 1881 i panna på meg, sier Pedersen.
Foto: Gorm K. Gaare.

Føler seg som opplysningstjenesten

Det kan, mildt sagt, gå en kule varmt i resepsjonen på Sentrum tannklinikk i Oslo. Men tannhelsesekretær, tillitsvalgt og resepsjonist Lill-Åse Pedersen kan ikke tenke seg å bytte jobb.

Av: Aslaug Olette Klausen

Det er en rolig formiddag i tredjeetasje på Galleriet i Oslo. Venterommet på Sentrum tannklinikk – Spesialklinikken er koronaglissent idet lunsjen er over og tannhelsesekretær Lill-Åse Pedersen åpner døren og viser vei til det kombinerte spise- og fellesrommet. Før lunsj derimot var det mer høylytt i gangene. En av pasientene hadde laget bråk, men det ble med ordene, denne gangen også. Faktisk er det flere måneder siden alarmknappen med direktelinje til vektertjenesten ble tatt i bruk.

Lavterskeltilbud

Spesialklinikken er delt i tre. Det er en spesialavdeling for Oslo kommune, som vil si en henvisningsklinikk som tar imot pasienter fra andre kommunale tannklinikker i Oslo. Det kan dreie seg om vanskelige rotfyllinger, store skader, tannlegeskrekk eller pasienter som av andre årsaker trenger spesialistbehandling.

Klinikken er også en rådgivingstjeneste for NAV. Det vil si at NAV henviser pasienter for å få et kostnadsoverslag før pasienten får behandling hos privat tannlege. Klinikken har også i flere år hatt lavterskeltilbud for pasienter med rusmisbruk på gateplan. Sistnevnte er for tiden på pause i påvente av byrådets beslutning.

Opplysningstjenesten

Pedersen sitter for det mest i resepsjonen og tar imot alle henvendelser som kommer dit, både ved oppmøte og via telefon.
– Det er mye å holde styr på. Det blir veldig mange telefonsamtaler. En dag jeg var borte, var det 500 tapte anrop, og da hadde det også vært noen innom i resepsjonen og reagert aggressivt. Det er rett og slett fryktelig stor pågang, sier hun.

– Hva er de typiske spørsmålene du får?
– Det kan i grunnen være alt mulig rart. Da jeg begynte her for ni år siden, fikk jeg beskjed om at jeg måtte kunne alt. Det er spørsmål fra tannleger, fra pasienter, fra NAV. Jeg føler iblant at det står opplysningstjenesten 1881 i panna på meg, humrer hun.

Verbal og annen vold

Som regel kan Pedersen svare. Hun har erfaringen til å vite det meste når det gjelder tannbehandling. Verre er det når pasientene trenger annen kontaktinformasjon. Eksemplet hun nevner, er pasienter som dukker opp og ikke vet hvilken tannlege hen skal til og forventer at Pedersen skal vite det, selv om det kan dreie seg om tannleger på en helt annen klinikk.
– Dette kan være ganske utfordrende også, og ikke bare noe å le av. Vi har en del pasienter med psykiske utfordringer, og da kan det gå en kule varmt til tider, både på telefonen og på venterommet, forteller hun.

– Har du vært redd på jobb noen gang?
– Jeg ble slått ned i fjor.
– Oi.
– Men nei, jeg er ikke redd. Selv om det selvsagt var litt ubehagelig. Det satt lenge i, og det er jo der fortsatt. Det ligger i bakhodet. Samtidig får jeg veldig mange verbale trusler, både på telefonen og på venterommet. Det kan gå på at pasienter ikke får time når de opplever å trenge det. De har tannverk, og vi har lang ventetid. Da går det ofte ut over meg. Det er jeg som får dritten, for å si det sånn, sier Pedersen.

Trygghet på jobb

Det har for øvrig blitt gjort endringer på kontoret etter voldshendelsen. Det er ikke lenger mulig å åpne ruten inn til resepsjonistene, noe Pedersen opplever at hjelper på trygghetsfølelsen. I tillegg er alle dører på klinikken åpne, slik at det alltid kommer noen støttende til dersom en pasient ytrer seg aggressivt.

Den verbale volden har hun lettere lært seg å håndtere, selv om det iblant kan bli litt for mye av det også.
– Jeg vet jo at det de sier ikke handler om meg. Så jeg lager meg en slags boble der det preller av. Det viktige er å ikke stresse. For hever du stemmen, da blir det bråk. Men det hender jo at begeret blir fullt likevel, og da må jeg bort. Jeg er derfor inne hos tannlegene til tider, sier Pedersen.

Før hun ble tannhelsesekretær, jobbet Pedersen i barnehage, men en ryggskade førte til omskolering. Det at hun fortsatt

– Du kan selvsagt bli sliten i hodet etter at telefonen har ringt konstant hele dagen. Da er det godt å kunne sove på bussen hjem, sier Pedersen. Foto: Gorm K. Gaare.

kan jobbe med barn og unge, er en av motivatorene for å bli værende i jobben, i tillegg til at hun setter pris på at det er utfordrende og varierte dager. Som hun sier det:
– Det er jo av utfordringer du lærer deg å mestre nye ting.

Koronakonsekvenser

Koronasituasjonen har gitt flere slike utfordringer. Nedstengingen i vår har ført til et etterslep i behandlingene. Det er færre pasienter inne i løpet av en dag på de ni behandlingsrommene, blant annet på grunn av smittevernrutiner, så når det gjelder smitte, føler Pedersen seg ganske trygg. Med en god dose humor konstaterer hun at de bader i sprit.
– Det er et styr, men det er helt nødvendig. Det er veldig mange mennesker som går ut og inn hver dag. De skal jo krysse av på skjema om symptomer, men man vet jo aldri, sier Pedersen.

Tannhelsesekretær Lill-Åse Pedersen har opplevd både verbal og fysisk vold på arbeidsplassen. – Men nei, jeg er ikke redd, sier hun. Foto: Gorm K. Gaare.

Og flere pasienter har det også blitt i høst, i hvert fall i den samlede pasientmassen, selv om det ikke gjenspeiler seg i daglig oppmøte. Det har blitt ansatt en ny tannlege, og det skal komme en rådgiverstilling. Konsekvensen er likevel at det er pasienter som står uten tilbud.

Pedersen vil anbefale alle som har muligheten til å bli tillitsvalgt. – Det er interessant å få sette seg mer inn i hvordan ting fungerer, sier hun.
Foto: Gorm K. Gaare.

– Vi har ventetid på kanskje tre–fire måneder. Det gjør noe med pasientene, de har jo ofte vondt. Men det går som regel greit når du forklarer det er på grunn av korona, og de kan som sagt få akutthjelp, forklarer Pedersen.

Smil og saksofon

Blid er en beskrivelse som passer i møte med Pedersen. Hun ler lett, men hun kan også bli sint, forsikrer hun. Da er imidlertid pasienten av det uvanlig umulige slaget og har gått over mer enn én strek.
– Det er jo klart at når du får pasienter som er voldelige, så nytter det ikke med et smil, sier hun.

Hun understreker samtidig at hun har en veldig morsom arbeidsplass, rett og slett fordi det skjer så mye.
– Du kan selvsagt bli ganske sliten i hodet etter at telefonen har ringt konstant hele dagen. Da er det godt å kunne sove på bussen hjem. Det hender jeg skulle ønske meg at vi var to i resepsjonen, for jeg kan bare ta én telefon av gangen. Jeg kan se når det er folk på vent, og er det tre–fire i kø, ender jeg ofte med å få kjeft for å ikke ta telefonen, jeg som sitter i den hele tiden, sier Pedersen.

Hjem for henne er for øvrig i Drøbak. Der er hun aktiv i Drøbak musikkorps. Pedersen spiller saksofon, noe hun har gjort i omtrent 40 år. Spillingen er både rekreasjon og samhold. Hun er ikke veldig plaget med å ta med seg jobben hjem, selv om det hender at partneren ber henne legge fra seg irritasjon rettet mot situasjoner som er forbi.
– Er du sliten i hodet, men likevel går på korpsøvelse, så glemmer du hele jobben. Miljøet i korpset er kjempemessig. Så det å spille i korps er så absolutt å anbefale, sier hun.

Anbefaling og tips

Hun vil også anbefale kolleger å bli tillitsvalgt, dersom de har muligheten til det. Rett nok er fordelingen på kontoret slik at hovedtillitsvalgt for hele tannhelsetjenesten i Oslo kommune også jobber på Sentrum tannklinikk.
– Jeg er med på lønnsforhandlinger, og så får jeg være med på en del kurs. Det er interessant å få sette seg mer inn i hvordan ting fungerer. Et av kursene har vært å lære å snakke for forsamlinger, og det er jo nyttig både på jobb og andre steder. Jeg er ikke blitt så veldig flink til det ennå, men jeg har blitt tøffere enn før. I tillegg blir man kjent med mange andre og lærer hvordan behandlinger og andre ting gjøres rundt om i landet, sier Pedersen.

Noen normaldager vil hun ikke si at det er på jobb, selv om noen dager kan være roligere enn andre. De trengs, mener hun, selv om det ville vært kjedelig om det var for mange slike.
– Det er nok ikke for alle å sitte i resepsjonen. Men jeg opplever det som skikkelig meningsfullt å jobbe her. Og jeg har ingen intensjoner om å slutte, avslutter Pedersen. ■

Man har sett flere tilfeller av misbruk av permitterings-reglene innen tannhelse-bransjen.

Midlertidig ansatte overtar for permitterte

Koronapandemien har for mange bransjer ført til økt permittering og flere oppsigelser. Noen varsler om «dugnadsønsker» fra ledelsen. Andre opplever å bli permittert, mens midlertidig ansatte fyller stillingene deres.

Av: Ane Undhjem

Da Norge først fikk korona-pandemien i fanget, valgte Stortinget å vedta en endring av permitteringsreglene. Fremfor at arbeidsgiver måtte betale lønnen til en permittert ansatt de 15 første dagene, ville staten ta regningen allerede etter to dager.

Partiene diskuterte i tiden etter hvorvidt dette ville medføre misbruk av permitte-ringsreglene. Økokrim la i april frem en trusselvurdering, hvor de påpekte muligheten for at arbeidsgivere kunne komme til å unødvendig permittere sine ansatte. Risikoen for misbruk av regelverket, en økning i konkurskriminalitet samt utnytting av permitteringsordningen ble ansett som sannsynlig.

Fast ansatte byttes ut

Misbruk av permitteringsreglene har også skjedd innen tannhelsebransjen. Ifølge leder i Tannhelsesekretærenes Forbund (ThsF), Anne-Gro Årmo,

> *Det kan naturligvis tenkes at useriøse arbeidsgivere spekulerer i å kvitte seg med lønnskostnader på denne måten.*
>
> **Anders Lindstrom, leder for juridisk avdeling i Parat**

har det vært et tilfelle hvor en fast ansatt skal ha blitt permittert, samtidig som en midlertidig ansatt ble satt inn for å utføre vedkommendes arbeidsoppgaver.
– Saken ble ikke forfulgt, da vedkommende ikke ønsket dette. Likevel fikk vi vite at personen etter hvert ble sagt opp, og at tannlegen brukte koronasituasjonen for å rettferdiggjøre oppsigelsen, sier Årmo.

Leder i Tannhelsesekretærenes Forbund, Anne-Gro Årmo, oppfordrer medlemmer til å ta kontakt med forbundet eller Parat dersom arbeidsgiver bryter permitteringsregler. Foto: Tellef Øgrim

Leder for juridisk avdeling i Parat, Anders Lindstrøm, mener at situasjoner hvor en fast ansatt blir permittert og erstattet av en midlertidig ansatt forekommer, men at det er vanskelig å si noe om omfanget.
– Det kan naturligvis tenkes at useriøse arbeidsgivere spekulerer i å kvitte seg med lønnskostnader på denne måten. Jeg kan vanskelig se for meg at seriøse arbeidsgivere ser dette som fordelaktig. Arbeidsgivere mister både muligheten til å bruke kompetente permitterte og risikerer at permitteringene forfølges rettslig, sier Lindstrøm.

Ulovlig

Noen lurer kanskje på om det er lov å permittere fast ansatte, og heller hyre inn midlertidige ansatte for å få jobben utført. Lindstrøm mener svaret her er nei.
– Vilkårene for å permittere følger av hovedavtalen. Hovedvilkåret er at «saklig grunn gjør det nødvendig». En slik saklig grunn for å permittere er midlertidig bortfall av arbeidsoppgaver. Dersom arbeidsgiver permitterer, og samtidig bruker midlertidig ansatte, tyder dette på at det finnes arbeidsoppgaver å tilby en eller flere av de permitterte. I så fall vil det kunne være grunnlag for å bestride lovligheten av permitteringen, sier Lindstrøm.

Årmo forteller at ThsF har mottatt noen varsler om misbruk av permitteringsreglene under pandemien. Likevel er hun usikker på hvor utbredt problemet er innen bransjen.
– Vi har også hørt om den såkalte «dugnadsånden», hvor arbeidsgivere ikke ville av-permittere ansatte, men likevel ville ha folk på jobb. Da var tanken til arbeidsgiver at den ansatte ikke skulle melde inn timene til NAV, sier Årmo.

Mulig erstatningssøksmål

Lindstrøm forteller at dersom en arbeidsgiver bryter permitteringsregelverket, vil arbeidstaker kunne kreve at permitteringen opphører, gjennom tillitsvalgte eller organisasjoner som Parat.
– I ytterste konsekvens vil det også kunne bli fremmet erstatningssøksmål som følge av ugyldig permittering, sier Lindstrøm.

Han forteller at den fast ansatte taper lønnsinntekt ved å være permittert, og at dette i seg selv er en stor ulempe.

Leder for juridisk avdeling i Parat, Anders Lindstrøm, forteller at det i ytterste konsekvens vil kunne bli fremmet erstatningssøksmål som følge av ugyldig permittering. Foto: Bente Bjercke

Hvis arbeidsgiver heller velger å bruke midlertidig ansatte, fremfor faste, vil også den midlertidig ansatte kunne oppleve problemer.
– Den midlertidig ansatte har ikke samme stillingsvern som en fast ansatt som er permittert. Når den permitterte tas inn igjen, er det derfor den midlertidig ansatte som risikerer å stå uten arbeid, sier Lindstrøm.

Ønsker at ansatte varsler

For å sikre at saker hvor ansatte opplever at arbeidsgiver bryter permitteringsreglene håndteres riktig, oppfordrer Årmo medlemmene til å kontakte ThsF og Parat.
– Hvis vi blir kontaktet av medlemmer med slike historier, tar vi kontakt med juridisk avdeling i Parat. På den måten sørger vi for at den individuelle saken gjennomgås på rett måte, sier Årmo.

Hun tror det kan være vanskelig for medlemmer i tannhelsetjenesten å stå alene i lignende situasjoner.
– Vårt mål er å løse konflikter på en god måte, slik at arbeidsforholdet ikke utvikler seg negativt. I tannhelsetjenesten finnes det mange små kontorer, hvor alle kjenner alle. Da kan det være mest ryddig å få inn en tredjepart, som kan hjelpe og støtte den ansatte, sier Årmo.

Forventer ryddige arbeidsgivere

Fremover håper Årmo medlemmene gir beskjed til sine tillitsvalgte eller direkte til ThsF og Parat, dersom permitteringsreglene brytes. Hun forventer også at arbeidsgivere håndterer permitteringer på en ryddig og ordentlig måte.
– I flere tilfeller er det kanskje uvitenheten som rår, fremfor et ønske om å utnytte systemet. Man permitterer, og så er man kanskje ikke klar over at permitteringsgraden kan endres. Det kreves bare noen få tastetrykk for å registrere at folk er tilbake på jobb igjen, og dette vil både arbeidstaker og arbeidsgiver tjene på, sier Årmo. ■

Pandemien skapte trøbbel for årets lønnsoppgjør

Årets forhandlinger har bydd på utfordringer. Blant annet er lønn et av områdene tannhelsesekretærene er tydelig skuffet over.

Tannhelsesekretærenes Forbund går skuffet ut av årets lønnsforhandlinger. Parat advarer om at neste års oppgjør kan bli enda mer utfordrende grunnet pandemien.

Av: Ane Undhjem

Har du ventet på resultatet av lønnsforhandlingene til Tannhelsesekretærenes Forbund? Årets lønnsoppgjør ble, som mange vet, utsatt grunnet koronapandemien. Etter mye frem og tilbake er forhandlingene endelig i havn, forteller Anne-Gro Årmo, leder i Tannhelsesekretærenes Forbund (ThsF).
– Vi har vært direkte med i forhandlinger i kommunal sektor. Det betyr at forhandlingene har dreid seg om alle yrkesgrupper ansatt i fylkeskommuner og kommuner, sier Årmo.

Samme nivå for alle

Hun forteller at for tannhelsesekretærene vil dette si at resultatet de får basert på forhandlingene, også vil gjelde for alle andre fagarbeidere. Her kan det eksempelvis være snakk om helsefagarbeidere, helsesekretærer, barne- og ungdomsarbeidere, vaktmestere, renholdere, sekretærer og andre lignende yrker.

For de ufaglærte assistentene vil lønnen ligge på samme nivå som for andre som arbeider som ufaglærte i et yrke.
– For våre medlemmer som for eksempel er ansatt i staten, er det forhandlere fra Parat som er direkte med i forhandlingene. Det blir ikke forhandlet kun for tannhelsesekretærer som yrkesgruppe i noen av disse forhandlingene, men på linje med kommunal sektor vil tannhelsesekretærer ligge på fagarbeidernivå, sier Årmo.

I privat sektor foregår forhandlingene mellom ThsF og Virke/Tannlegeforeningen for tannhelsesekretærer og assistenter. Denne forhandlingen er fastsatt til 25. november. I skrivende stund vet man ennå ikke resultatet.

Utfordrende oppgjør grunnet pandemien

Årmo mener forhandlingene i år har vært spesielt krevende grunnet koronapandemien som fremdeles herjer.
– Så å si alle bransjer, både offentlig og privat, har opplevd stor inntektssvikt. For tannhelsetjenesten ble alle tannlegekontorer og tannklinikker stengt ned i mars. Likevel måtte de holde åpent for å ta

imot akuttpasienter med de utgiftene det medførte, nærmest uten å få inntekt, sier Årmo.

Odd Jenvin-Steinsvåg, spesialrådgiver i Parat, bekrefter at en av de største utfordringene for årets lønnsoppgjør har ligget i å skaffe friske midler.
– Det har absolutt vært utfordringer i årets oppgjør. Det har vært vanskelig å få arbeidsgiver i stat og kommune med på å legge friske midler på bordet i dette oppgjøret, sier Jenvin-Steinsvåg.

Spesialrådgiver i Parat, Odd Jenvin-Steinsvåg, ser for seg at også neste års forhandlinger kan by på problemer når det gjelder lønn. Foto: Bente Bjercke

Vanskelig å være fornøyd

Både Årmo og Jenvin-Steinsvåg mener forhandlingene har gått greit for seg, og at tannhelsesekretærene har fått et resultat på linje med det alle andre har fått i år. Likevel forteller Årmo at det er vanskelig å være fornøyd med et oppgjør hvor rammen er 1,7 prosent.
– Vi hadde langt større forhåpninger da vi forberedte lønnsoppgjøret i begynnelsen av 2020. Lønnsoppgjøret ble utsatt, og vi håpet at koronasituasjonen ville være over etter noen uker slik at vi kunne sette oss til forhandlingsbordet, men det skjedde ikke. Etter hvert begynte vi å ane at rammen for dette oppgjøret ville bli dårlig, sier Årmo.

Situasjonen tatt i betraktning mener hun det er umulig å anslå hva som kunne vært bedre i årets lønnsoppgjør.
– Resultatet av et lønnsoppgjør er avhengig av forhold langt utenfor vår styringsevne, da statsbudsjett, rentenivå og Teknisk Beregningsutvalgs anslag legger føringer for oppgjøret. På grunn av tekniske beregninger som overheng og glidning, vil beløpet på lønnslippen variere noe, men totalen er at alle oppgjørene er endt på 1,7 prosent. Og vi får som sagt ikke vite resultatet i privat sektor før etter 25. november, sier Årmo.

Ikke fornøyde med lønnen

Årmo kan fortelle at hverdagen til medlemmene deres er travle og ganske så spesielle. I disse dager jobbes det nemlig på spreng, slik at tannhelsetjenesten kan ta igjen tapt inntekt, samt komme à jour med pasientinnkalling etter nedstengelsene de opplevde i starten av pandemien.
– Det er tøft. Grunnet strenge smittevernregler greier man ikke å behandle like mange pasienter hver dag. Medlemmene våre forteller om krevende dager, men gir også inntrykk av at de finner arbeidet givende og situasjonen lærerik, sier Årmo.

Selv om arbeidet er givende, er det kanskje ikke så overraskende at medlemmene i ThsF forteller at de ikke er fornøyde lønnsmessig. Ifølge Årmo sliter flere med å klare seg alene, selv om de har oppnådd full ansiennitet – og dermed også topplønn.
– I tillegg har de autoriserte et særskilt personlig ansvar etter helsepersonelloven for arbeidsoppgavene de utfører, og dette ansvaret får de ikke økonomisk uttelling for. ThsF vil jobbe videre for våre medlemmer, og vi gir oss ikke selv om vi i år måtte godta et dårlig oppgjør. Vi vil jobbe for enda bedre lønns- og arbeidsforhold for våre medlemmer, sier Årmo.

Jenvin-Steinsvåg ser for seg at også neste års forhandlinger kan by på vanskeligheter grunnet pandemien. Blant annet tror han det kan bli vanskeligere å forhandle lønn, også i det offentlige.
– Vi ser en risiko for at vaksineprogrammet ikke er klart før oppgjøret neste år. Det vil naturligvis kunne ha konsekvenser for den norske økonomien. Jeg er i grunnen ganske sikker på at covid-19 vil påvirke lønnsoppgjøret i 2021, sier Jenvin-Steinsvåg. ■

Leder i Tannhelsesekretærenes Forbund, Anne-Gro Årmo, forteller at årets forhandlinger naturlig nok har vært ekstra krevende takket være koronapandemien. Foto: Tellef Øgrim

Kontaktlærerne Anne Hege Holm Bjørndalen (sittende, t.h.) og Laila Hjermundrud (sittende, t.v.) sammen med noen av elevene på tannhelsesekretærutdanningen ved Åssiden Videregående skole. De mener Tannhelsesekretærenes Forbund bør jobbe for å bedre eksisterende utdanning på videregående nivå, heller enn å prioritere en høyere utdanning. Foto: Åssiden VGS

Ønsker å videreutvikle dagens utdanning

Kontaktlærerne ved tannhelsesekretærlinjen på Åssiden videregående skole mener arbeidet med å få tannhelsesekretærutdanningen til universitetet undergraver utdanningen som er i dag.

Av: Jørn-Arne Tomasgard

Kontaktlærere for tannhelsesekretærlinjen VG3 ved Åssiden videregående skole, Anne Hege Holm Bjørndalen og Laila Hjermundrud, mener universitetsvinklingen er negativt for rekrutteringen til tannhelsesekretæryrket.

– Når de som går på tannhelsesekretærutdanningen nå leser om at det jobbes med en universitetsutdannelse for å heve statusen og den faglige kvaliteten, tenker de gjerne at «det var kanskje en dårlig utdanning». Det er ikke hyggelig og er ikke positivt for rekrutteringen til yrket. Det undergraver utdanningen som er i dag, mener Holm Bjørndalen og Hjermundrud.

Opprørt

Tannhelsesekretærlinjen på videregående skole har et utdanningsløp der elevene går via helse og oppvekst VG1 til helseservicefag VG2, og deretter til å spesialisere seg i tannhelsesekretærfaget siste året på videregående. Fullført studium gir offentlig autorisasjon.

Holm Bjørndalen og Hjermundrud mener dette er et godt alternativ for ungdom når de skal gjøre yrkesvalg. De mener utdanningen legger seg på et naturlig nivå i videregående opplæring, sammen med apotekteknikere og helsesekretærer.

– De tre utdanningene er i dag likestilt i utdanningsløp, og det tenker vi er fornuftig. Vi må heller flytte oppmerksomheten og jobbe for å gjøre utdanningen enda bedre. Med et høyere studium vil også lønnen naturlig måtte øke. Jeg vet ikke om tannlegene er spurt om

de vil ta den kostnaden, mener Holm Bjørndalen.

Jobber med universitetsutdanning

Det var i forrige utgave av Tannhelsesekretæren at det kom frem at det jobbes med å gjeninnføre tannhelsesekretærfaget som universitetsstudium. På et møte mellom Tannhelsesekretærenes Forbund (ThsF) og Kunnskapsdepartementet i starten av juni åpnet departementet for at universitetene selv kan bestemme om det er behov for tannhelsesekretærutdanning på høyere nivå. ThsF ble oppfordret til selv å ta kontakt med aktuelle universitets- og høyskoleinstitusjoner om behovet for slik utdanning.

ThsF har lenge jobbet med å få tannhelsesekretærutdanningen tilbake på universitetsnivå. De to kontaktlærerne ved Åssiden VGS er kritiske til at tannhelsesekretærenes eget forbund prioriterer jobb med høyere utdanning heller enn å utvikle eksisterende utdanning.
– Jeg tenker at forbundet jobber litt mot seg selv. Vi har aldri blitt kontaktet med spørsmål om hvordan vi organiserer utdanningen og det med utplassering på klinikker. Det kommer heller ikke frem i tidligere artikler, tallmateriale eller undersøkelser som underbygger behov for endret utdanningsløp, mener Holm Bjørndalen.

Kontaktlærerne Anne Hege Holm Bjørndalen (t.v.) og Laila Hjermundrud sier de ble opprørt over argumentasjonsrekken til dem som ønsker et universitetsstudium i tannhelsesekretærfaget. Foto: Åssiden VGS

Vil heller bygge på med kurs

Holm Bjørndalen og Hjermundrud mener også saken har et distriktsperspektiv.
– Blir tannhelsesekretærutdanningen et universitetsstudium, blir det lagt til storbyene. Men hvor skal tannlegene i distriktene rekruttere fra, om den videregående opplæringen forsvinner fra mindre steder? spør de.

Kontaktlærerne mener det kan være en løsning med spesialisering av tannhelsesekretæren etter VG3 tannhelsesekretær.
– Dette kunne for eksempel være et deltidsstudium på fakultetet som generer høyere status og høyere lønn. Altså en tannhelsesekretærspesialist innenfor feltene kjeveortopedi, periodonti, oralkirurgi, protetikk og administrasjon/resepsjon. Dette kan bli et pionerarbeid, mener de.

De trekker frem noen eksempler på hva de mener forbundet må jobbe med.
– For eksempel kan vi bruke ressurser på å få tannleger interessert i det vi driver med på utdanningen. Det kunne vært flere tannleger og tannklinikker som kunne tatt imot elever for utplassering. Vi ser at utplassering er en viktig rekrutteringsarena. En idé kan være at fakultetene tar kontakt med utdanningene med tanke på utplassering av våre elever der. Noe annet vi ønsker oss, er å opprette elevbedrift med ansatt tannlege, tilsvarende slik de har gjort i Trondheim. Det er ressurskrevende, men en ting vi mener forbundet bør hjelpe oss med å prøve å få til.

Lytter, men jobber fremdeles for høyere utdanning

Forbundsleder Anne-Gro Årmo i Tannhelsesekretærenes Forbund har fått muligheten til å kommentere kritikken fra kontaktlærerne ved Åssiden videregående skole. Hun skriver:

«ThsF har forståelse for at kontaktlærerne ved tannhelsesekretærutdanningen reagerte på artikkelen i Tannhelsesekretæren.

Vi ønsker å løfte dagens utdanning, samtidig som vi ønsker oss inn på universitetene. ThsF har siden stiftelsen arbeidet for utdanning og kompetanseheving for tannhelsesekretærene. Dette har ført til at ThsF, både under Kompetanseløftet i 2007 og nå under Fagfornyelsen, bidrar direkte i arbeidet med å skrive læreplaner. Ved å engasjere oss i dette har vi vært med å legge fundamentet for at dagens utdanning på videregående skole skal være så innholdsrik og faglig kvalitativ som mulig. Men det er en kjensgjerning at elevene burde ha langt større teoretisk pensum enn det videregående skole kan kreve av elevene. Samtidig kan det med dagens lovverk ikke pålegges at elevene skal ha praksis, noe vi synes er alarmerende.

Forbundsleder Anne-Gro Årmo i Tannhelsesekretærenes Forbund. Foto: Trygve Bergsland

ThsFs høyeste organ, landsmøtet, har vedtatt at det skal jobbes for tannhelsesekretærutdanning på de odontologiske fakultetene, og det er forbundsledelsens ansvar og plikt å jobbe etter de vedtak som blir fattet.

ThsF er helt enig i lærernes utsagn om utfordringene skolene har med å skaffe praksisplasser for sine elever. Ved å tilby tannhelsesekretærutdanning på universitetene vil praksis bli ivaretatt og alle tannlegestudenter og tannhelsesekretærstudenter lære seg det viktige firhendige og teamarbeidet som skal kjennetegne ett tannhelseteam. Tannhelsesekretærene vil i tillegg også få garantert praksis i alle spesialistutdanningene til tannlegene. Samtidig kan utdannelsen utvides til 1 ½ år eller mulig 2 år for at de skal ha tid til en krevende og interessant utdanning. ■

Parat og YS vil forvalte medlemmenes pensjon

Fra 1. januar endres innskuddspensjonsloven, slik at alle ansatte med innskuddspensjon får egen pensjonskonto. Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS) har nå inngått avtale med Nordea Liv og vil tilby pensjonssparing for medlemmene til en svært fordelaktig pris.

Det er YS-forbundene Parat, Delta, Finansforbundet, Negotia, YTF og Safe som har gått sammen om å etablere YS Pensjon, som et innkjøpsfellesskap for egen pensjonskonto. Tilbudet gjøres tilgjengelig for alle som er med i et YS-forbund.

YS-leder Erik Kollerud og administrerende direktør i Nordea Liv, Hans-Erik Lind, under signeringen av avtalen om pensjonssparing for YS' medlemmer. Foto: Helene Husebø

Enkel pensjonssparing

Advokat og pensjonsekspert for YS-fellesskapet, Andreas Moen, sier de nye reglene forenkler pensjonssparingen for veldig mange.

– Det nye er ikke bare at vi får en egen pensjonskonto. Det nye er også at du selv kan bestemme hvem det er du vil skal forvalte din pensjonskonto, passe på pengene dine og investere dem fornuftig. Dette kan du velge uavhengig av hvilken leverandør arbeidsgiveren din bruker, sier Moen.

Han sier alle pensjonsforvaltere vil ta seg betalt for å gjøre jobben, og at det naturlig nok vil ha stor innvirkning på sluttpensjonen hvor mye disse pensjonsforvalterne tar seg betalt.

– Som enkeltindivid har ikke du så stor forhandlingsmakt, men når mange av oss går sammen, vil vi kunne presse pensjonsforvalterne til å gi en langt mer gunstig pris. Dette har YS nå gjort ved å starte YS Pensjon, sier pensjonseksperten.

Mer til pensjon har vært avgjørende

YS-leder Erik Kollerud sier YS har lagt stor vekt på å tilby en bærekraftig investeringsløsning.

– YS' målsetting er å tilby medlemmene en sparing som gir dem mer penger på konto den dagen de ønsker å gå av med pensjon.

Gjennom ordningen får YS Pensjon en fullmakt fra medlemmene til å velge den leverandøren som til enhver tid har det beste tilbudet. Vi tror Nordea Liv vil være en god og langsiktig samarbeidspartner, som vil passe godt på oss, sier Kollerud.

Fra februar 2021 vil 1,5 millioner nordmenn få sin egen pensjonskonto, hvor pensjonsopptjening fra både nåværende og tidligere jobber samles på ett sted. Ordningen gjelder kun for ansatte i private bedrifter som har innskuddspensjon. Pensjonsopptjeningen samles i utgangspunktet automatisk hos din arbeidsgivers pensjonsleverandør, hvis du ikke peker ut en selvvalgt pensjonsleverandør (eller reserverer deg mot samling av pensjonen).

Når du har selvvalgt pensjonsleverandør, vil all innskuddspensjon samles automatisk hos selvvalgt pensjonsleverandør.

Gjennom YS Pensjon kan du velge Nordea som selvvalgt pensjonsleverandør til svært gunstige betingelser og bærekraftig investering av pensjonspengene.

Dersom du har opptjening fra tidligere arbeidsforhold med innskuddspensjon, har du fått ett eller flere pensjonskapitalbevis. Disse kan du også flytte til Nordea gjennom YS Pensjon. Fripoliser fra tidligere ytelsespensjon, og opptjening fra hybridpensjon eller offentlig sektor, kan ikke flyttes til denne ordningen.

Norwegian-ansatte med stortingsmarkering

11. november markerte 200 Norwegian-ansatte sin støtte til eget selskap foran Stortinget. De ønsker politikernes hjelp til å sikre arbeidsplassene sine.

Parat-leder Unn Kristin Olsen mener det er skuffende at politikerne ikke har fremlagt en kompensasjonspakke til luftfarten.
– Avgiftslette alene er ikke nok til å redde flyselskapene som nå ikke har inntekter, sier Olsen.

Foran Stortinget møtte derfor Norwegian-ansatte opp i arbeidsuniform, gul vest og munnbind. De ansatte markerte sin misnøye og uro med regjeringens avgjørelse om null støtte til Norwegian, med plakater med tekst.

René-Charles Gustavsen, leder for Norwegian kabinforening i Parat, sier piloter, kabin- og kontoransatte står sammen i en vanskelig tid for selskapet.
– Vi er selvfølgelig opptatt av å sikre jobben til over 2000 ansatte i Norge. Samtidig vil Distrikts-Norge og næringslivet over hele landet tape dersom Norwegian ikke klarer seg gjennom denne koronakrisen, sier Gustavsen.

Leder for pilotene i Norwegian, Alf Hansen, sier han er glad for støtten selskapet fikk ved utbruddet av pandemien, men forstår ikke at regjeringen ikke følger opp videre.
– Det ble utarbeidet krisepakker til norsk luftfart frem til sommeren i år. Nå når krisen vedvarer og regjeringen stenger ned hele landet, følges ikke dette opp med nye midler. Vi ser at store deler av norsk næringsliv er rammet, der konsekvensene er aller størst for hoteller, restauranter og reiseliv. Flyselskapene er viktig for hele næringskjeden, sier Hansen.

200 Norwegian-ansatte ba politikerne om hjelp utenfor Stortinget. Foto: Helene Husebø

YS-leder Erik Kollerud. Foto: Thomas Bruun / NTB Kommunikasjon

YS krever nye tiltak

YS-leder Erik Kollerud etterlyser nye krisepakker fra regjeringen.

Kollerud sier den nye smittesituasjonen og de smitteverntiltakene regjeringen nå setter inn, vil føre store deler av arbeidslivet tilbake til der vi var i vår.
– Vi trenger nye tiltakspakker for å hjelpe ansatte og bedrifter gjennom de neste månedene, understreker YS-lederen.

Kollerud har i et møte mellom partene i arbeidslivet og regjeringen gitt uttrykk for at han er særlig bekymret for privat, tjenesteytende sektor.
– Store deler av tjenestesektoren risikerer nå å havne i en ny ledighetsbølge med konkursras. Vi trenger langsiktige løsninger for ansatte i luftfart, reiseliv, hotell, restaurant og andre bransjer i sektoren, sier han.

Samtidig er YS-lederen opptatt av at nye støttepakker må inneholde tiltak for omstilling, med sikte på en ny normalsituasjon etter korona.
– Vi må dessverre se i hvitøyet at mange bedrifter ikke vil klare seg, fordi verden og vanene våre er varig forandret. Da må vi hjelpe arbeidstakere videre, inn i nye jobber og bransjer, med hjelp av offensive kompetansetiltak og oppfølging.

Kollerud advarer mot å innføre en ny kontantstøtte av samme type som den som ble satt inn før sommeren.
– Hvis vi skal gjeninnføre en bred og generell kontantstøtte, må vi unngå de absolutte kravene til omsetningsfall for å kvalifisere for ordningen. Bedriftene bør ikke ha insentiver til å kutte i omsetning og aktivitet. Støtte til næringslivet bør også delvis komme gjennom støtte til arbeidskraft. Vi trenger lønnssubsidier også i 2021, mener han.

Leder i Parat, Unn Kristin Olsen, under en av streikemarkeringene utenfor NHOs hovedkvarter. Foto: Gorm K. Gaare

Vekter-enighet mellom Parat og NHO Service og Handel

Streiken er avsluttet, og det er inngått avtale mellom Parat og NHO. Ny avtale gir vekterne et generelt tillegg på 4,50 kroner per time. I tillegg er kravet om økte tillegg for natt- og helg med 2 kroner pr. time innfridd.

Parats forhandlingsleder, Lars Petter Larsen, sier vekterne har fått innfridd sine krav.

– Lønnstilleggene innebærer at vekterlønnen trappes opp i år og neste år. I tillegg til gjennomslag for kravene om økte tillegg i dette oppgjøret har vi fått aksept for at lønnsnivået i bransjen skal heves ytterligere. Vi er også enige om at partene innen utgangen av januar hvert år skal forhandle om opptrapping av lønnssatsene, sier Larsen.

Reduksjon av ufrivillig deltid og forbedringer til lærlinger

Han sier partene også er enige om å jobbe for å redusere ufrivillig deltid.

– Vi er enige med arbeidsgiverne om at langt flere vil få mulighet til utvidet stilling, gjennom bedring av arbeids- og turnusplaner. Videre er vi enige om at lærlinger skal få en mer forutsigbar arbeidstid og opparbeide seg lønnsansiennitet i lærlingperioden, sier Parat-forhandleren.

Overgang fra fastlønn til timelønn, for deltidsansatte med inntil 20 prosent stilling, har ifølge Larsen vært et krav fra NHO som har vanskeliggjort forhandlingene.

– Krav fra arbeidsgiver om å endre fastlønn til timelønn har vært problematisk. Vi har akseptert at det kan betales timelønn for inntil 20 prosent stilling. Det gjør bemanningsplanlegging enklere og gir den enkelte større fleksibilitet. Videre har vi som en prøveordning, i tariffperioden, akseptert at timelønn kan avtales med ansatte i stillinger over 20 prosent. Dette etter drøftelse med tillitsvalgte, sier Larsen.

Vekternes lønn og status

Parat-forhandleren sier denne streiken har synliggjort hvor viktige vekterne er i dagens samfunn.

– Vi vil jobbe hardt for at vekterarbeidet får ytterligere annerkjennelse i tiden fremover. Det er synd det måtte en streik til for å få arbeidsgiver til å se verdien av egne ansatte, men avtalen som nå er inngått, gir oss muligheten til å løfte vekternes lønn og anseelse i tiden fremover, sier Larsen.

Storbritannia forlenger lønnsordning

Den britiske regjeringen vil fortsatt betale lønn til personer som er ansatt i bedrifter som har måttet stenge som følge av koronapandemien. Opptil to tredeler av lønningene til ansatte i virksomheter som ikke kan holde åpent vil dekkes. Arbeidsgiver skal fortsatt sørge for forsikringer og pensjonsinnbetalinger. *@NTB*

Større skade på jobbmarkedet enn ventet

Den internasjonale arbeidsorganisasjonen (ILO) skriver i en rapport at koronapandemien har gjort større skade på jobbmarkedet enn tidligere fryktet, og tatt knekken på flere hundre millioner stillinger. Antall arbeidstimer på verdensbasis hadde i sommer falt med 17,3 prosent. Dette tilsvarer nesten 500 millioner fulltidsstillinger. 94 prosent av arbeidstakerne i verden er underlagt jobbrestriksjoner som fortsatt opprettholdes. *@NTB*

28 000 sparkes i Disney-konsernet

28 000 ansatte har eller vil miste jobben i Disney-konsernet, som er hardt rammet av koronapandemien. En rekke av parkene i USA og ellers i verden er stengt, og de som fortsatt er åpne, har begrenset adgang på grunn av koronarestriksjonen. Disney ble sterkt kritisert i begynnelsen av pandemien da de permitterte 100 000 ansatte, mens ledelsen fikk fortsette med sine høye lønninger. *@NTB*

Dårlige arbeidsforhold i Qatar

En ny rapport for Amnesty International viser at hushjelper i Qatar regelmessig er utsatt for misbruk og dårlige arbeidsforhold, inkludert seksuelle overgrep. Dette skjer tross innføringen av en ny lov i 2017, som begrenset antallet arbeidstimer og innførte krav om pauser og ukentlig fridag, skriver Amnesty i rapporten. I snitt jobbet kvinnene som ble intervjuet til rapporten 16 timer i døgnet, og mange oppga at de ikke fikk tilstrekkelig mat, måtte sove på gulvet og ikke fikk helsehjelp.

EU utbetaler permitteringsmilliarder

Etter at EU-rådet godkjente 87,4 milliarder euro i støtte til permitteringsordninger i 16 medlemsland, er kommisjonen klar til å begynne utbetalingene. Medlemslandene får bistand i form av lån på bedre vilkår enn markedet kan tilby. Det skal hjelpe medlemslandene med å dekke kostnadene for permitteringsordninger og lignende tiltak i forbindelse med pandemireformen. *@NTB*

Samordnings-fellen svekker pensjonsordningen

Unni Bjelland, medlem i en aksjonsgruppe mot samordningsfellen, håper det nye forslaget får gjennomslag. Foto: Marie de Rosa

Et nytt notat er tydelig på at offentlige ansatte taper pensjon på å jobbe etter fylte 67 år. Nå skal et nytt forslag om å oppheve den såkalte samordningsfellen behandles i Stortinget.

Av: Ane Undhjem

I årevis har samordningsreglene vært oppe til debatt. Flere har holdt fast i at reglene har skapt store problemer for arbeidstakere i den offentlige sektor. Navnet «samordningsfellen» har blitt en gjenganger, da mange hevder reglene fører til at pensjonister går i en økonomisk felle.

Nytt representantforslag

Et nytt notat fra Actecan og OsloMet er nå svært tydelig på at offentlig ansatte som jobber etter fylte 67 år taper pensjon. I notatet fremkommer det også at regelverket svekker legitimiteten til pensjonsordningen. Nå har det på ny blitt frontet et representantforslag fra Senterpartiet hvor ønsket er å oppheve samordningsfellen. Det håper Unni Bjelland, tidligere seniorskattejurist og medlem i en aksjonsgruppe mot samordningsfellen, får gjennomslag.

– Forslaget om opphevelse av disse reglene gikk ikke gjennom i 2019, men vi håper de gjør det i år. Jeg tror vi har en større sjanse på å få dette gjennom nå. Lovforslaget har bred støtte fra arbeidstakerorganisasjonene som var med på å forhandle frem Pensjonsreformen 2011, sier Bjelland.

Logiske brister i samordningsreglene

Ifølge Pensjonistforbundet dreier samordningsfellen seg om offentlig ansatte som får mindre og mindre utbetalt offentlig tjenestepensjon, desto lenger de står i arbeid etter fylte 67 år. Bjelland forteller at når politikere påstår at ansatte født mellom 1944 og 1953 ikke taper i samlet pensjon, altså summen av folketrygden og offentlig tjenestepensjon, er det direkte feil.

> *Man foreslår ikke å belønne de som jobber lenge, men man foreslår å fjerne straffen.*
>
> **Andreas Moen, pensjonsekspert i Parat**

Pensjonsekspert og advokat i Parat, Andreas Moen, mener samordningsfellen må fjernes. Foto: Helene Husebø.

Hun forklarer at i forbindelse med pensjonsreformen er det innført fleksibel folketrygd. Fra og med 2011 kan den enkelte selv velge når uttaket skal starte mellom 62 og 75 år. Dermed vil tidspunktet for uttaket bestemme hvor mange år den enkeltes pensjonsbeholdning skal fordeles over.
– Fleksibel folketrygd er nøytral. Det betyr at dersom uttaket starter sent blir utbetalingen per måned høyere enn om uttaket starter tidlig, men pensjonsbeholdningen i folketrygden er den samme i begge tilfellene. Dagens samordningsregler legger til grunn at når folketrygden er høy ved sent uttak skal den erstatte offentlig tjenestepensjon helt eller delvis. Det er dette som er feil i dagens regler fordi samordningsfradraget i brutto tjenestepensjon blir for høyt. Folketrygden kan ikke erstatte eller kompensere for tap av offentlig tjenestepensjon. De foreslåtte lovendringene vil medføre at samordningen av offentlig tjenestepensjon med folketrygden vil skje ved 67 år pluss levealdersjustering. Dette vil gi en riktig samlet pensjon, sier Bjelland.

Samordningsfradraget er problemet

Andreas Moen, pensjonsekspert og advokat i Parat, bekrefter at samordningsfradraget er problemet. Han forteller at den sluttlønnsbaserte offentlige tjenestepensjonen skal sees i sammenheng med alderspensjon fra folketrygden. Norske lover regulerer en samordning av offentlig tjenestepensjon og trygdeytelser.

Moen forklarer at den offentlige tjenestepensjonen har hatt som formål å garantere 66 % av sluttlønn ved full opptjening, og at utbetaling av tjenestepensjon kommer på toppen av det man får fra folketrygden. Når pensjonskassene skal beregne sin utbetaling må altså det den enkelte får fra folketrygden trekkes fra.
– Likevel svikter logikken. Dersom man venter lenge med å ta ut alderspensjonen fra folketrygden, får man ikke mer fra folketrygden sammenlagt, man får bare en høyere årlig utbetaling over færre år, sier Moen.

Det logiske ville være å ta utgangspunkt i størrelsen på folketrygden ved 67 år, slik det er i dag for de som går av tidlig. Dette burde også vært reglen for de som står lenge i jobb. Problemet i dag er at samordningsfradraget øker, desto lenger du står i jobb, og til slutt kan du miste hele tjenestepensjonen.

Fremdeles uenigheter

Moen forteller at forslaget Senterpartiet nå har lagt frem for Stortinget, går ut på at du ikke skal få et større samordningsfradrag enn det du har når du er 67 år.
– Den fleksible pensjonsordningen vi har bør ikke påvirke selve størrelsen på pensjonen fra Statens pensjonskasse. Du får ikke noe mer tjenestepensjon hvis du jobber lenge, men du slipper å miste det du allerede har. I dag mister du tjenestepensjon dersom du jobber for lenge. Forslaget er altså å ikke straffe folk pensjonsmessig. Man foreslår ikke å belønne de som jobber lenge, men man foreslår å fjerne straffen, sier Moen.

Selv om den såkalte samordningsfellen har vært diskutert i flere år eksisterer det fremdeles uenigheter i hvorvidt offentlig ansatte faktisk taper penger på å jobbe etter at de har fylt 67 år. Det håper Bjelland notatet fra Actecan og OsloMet vil sette en stopper for.
– Noen har lenge prøvd å bortforklare tapet samtlige pensjonister har opplevd, men realiteten er at vi taper på å jobbe lenger. Det bør nå være tydelig for alle, sier Bjelland.

Hun mener det kun er enkelte politikere som fremdeles støtter opp under den nåværende ordningen.
– Dette er rett og slett en måte for staten å ta penger fra folk på, men regnestykket

Senterpartiet har lagt frem et nytt forslag for Stortinget, som går ut på at man ikke skal få et større samordningsfradrag enn det du har når du er 67 år.

går jo ikke opp uansett. Det er ingen som faktisk tjener på denne ordningen. Pensjonister taper pensjon, og det offentlige taper arbeidskraft, kunnskap og skattepenger, sier Bjelland.

Får ofte spørsmål om tap av pensjon

Dagens regelverk har ført til at Moen får svært mange spørsmål fra medlemmer i Parat vedrørende tap av pensjon.

– Vi blir kontaktet hele tiden. Situasjonen er nok ikke så uklar i dag, og det er åpenbart at man taper på å stå lenge i jobb i offentlig sektor. Likevel er nok mange usikre på informasjonen rundt dette. De som kontakter oss vil rett og slett ha en endelig bekreftelse på at systemet faktisk er satt opp slik at de mister penger dersom de jobber lenger. Det er jo nesten ikke til å tro, og derfor er nok mange usikre på realiteten av dette, sier Moen.

Han kan fortelle at Parat har tatt et tydelig standpunkt, og at organisasjonen mener samordningsfellen må fjernes.

– Vi slutter oss til vår hovedorganisasjon, YS, som sammen med andre yrkesorganisasjoner og foreninger har vært klare på dette i mange år. Regelverket er for dårlig, og danner grobunn for et uheldig problem, sier Moen.

Noen av de mest komplekse reglene

Moen mener lovarbeidet rundt samordningsreglene er noen av de mest kompliserte i norsk rettssystem. Derfor tror han også det har oppstått så mange uenigheter og ulike fortolkninger.

– Det er vanskelig å si noe om hvorfor forslaget om å fjerne samordningsfellen ikke gikk gjennom første gang forslaget ble lagt frem. Det kan nok ha noe å gjøre med at regelverket er så komplekst, og derfor vanskelig å sette seg inn i som politiker, sier Moen.

På spørsmålet om hvorfor ansatte i det offentlige ikke bare kan innfinne seg med dagens system, og gå av med pensjon tidlig nok til å maksimere pensjonsutbyttet, sier Bjelland at det kunne vært en løsning, hvis folk hadde visst om dette tidligere.

– Da mitt kull gikk av med pensjon var ikke dette noe vi visste om. Jeg ante ikke at jeg kom til å tape penger på å jobbe. Selvsagt kan vi jo se på det som en løsning for fremtiden. Alle kan bare gå av med pensjon i det sekundet de ikke tjener på å jobbe lenger, men det tror jeg ikke er en løsning noen egentlig ønsker. Da vil utgiftene for staten bare vokse og vokse. Pensjon ville måttet bli utbetalt tidligere for flere, og det offentlige vil sitte igjen med mindre kompetanse og skattepenger, sier Bjelland.

Årets samling med Parat UNG

Parat UNGs årlige samling fant denne gang sted i Sulitjelma i Fauske, og det var ikke tilfeldig. Her lærte vi mye om hva det vil si å være organisert både for 100 år siden og i dag.

Sulitjelmas tilknytning til fagbevegelsen og dens historie er fortsatt i aller største grad en stor del av deres identitet. Stedet er et utstillingsvindu for hvilken betydning fagforeningene har hatt for den velferden vi har i dag. Bevisstheten som fortsatt lever så sterkt i Sulitjelma om verdien av et organisert arbeidsliv, gjorde stedet til et naturlig valg for årets UNG-samling.

Nye ansikter

Samlingen ble startet med å presentere Parat, YS og UNG-arbeidet. Parats nestleder Anneli Nyberg fortalte oss sin historie i fagforeningsverdenen. Summingen i pausene viste at engasjementet blant deltakerne økte. På slutten av dagen mottok styret mange gode innspill til videre arbeid og prosjekter. Parat UNGs fem regionkontakter deltok også på samlingen og fikk bli kjent med mange nye ansikter fra sin region som de gleder seg til å treffe på de neste lokale UNG-arrangementene. I tillegg meldte flere deltakere seg som team-medlemmer og arrangører av lokale aktiviteter, og det setter vi stor pris på.

Omvisning i gruvene

Dag to gikk med til å bli bedre kjent og lære mer om gruvebygden Sulitjelma og historien deres. Parat UNG besøkte Sulitjelmas gruver, der vi så tydelige spor etter hardt arbeid.

Historiene fra de lokale arbeiderne om hvilken rolle fagforeningene har spilt, var veldig interessant. For at Parat UNG skal kunne mene noe om hvilken retning Parat skal ta og hvordan fremtidens fagforening skal se ut, så er det nyttig å vite hvordan det så ut i starten. I historien til slike industribygder ser vi tydelig hvordan fagforeningene spilte en viktig rolle i driften av samfunnet.

Parat UNG samlet seg i Sulitjelma for å høre mer om fagforeningenes historie i gruvelandsbyen. Blant faglig innhold ble det også tid til sosialisering og valg av nytt UNG-styre. Foto: Parat UNG

Nytt styre

På lørdagen var det tid for årsmøte. I år hadde vi suppleringsvalg i styret, og hele ni medlemmer ønsket en plass. Dette viser et flott engasjement blant oss unge i Parat. Nina Holand og Elisabeth Hjelm er våre nye styremedlemmer, og Maia Karoline M. Hansen og Kristian Tingve er varamedlemmer. I tillegg fikk valgkomiteen et nytt medlem, Nicolai Helliksen. Vi ønsker dere alle hjertelig velkommen på laget og gleder oss til videre samarbeid.

Gleder og forplikter

Koronapandemien og smittevernstiltakene la helt klart et eget preg over samlingen, men vi er veldig glade for at samtlige deltakere tok smittevern på alvor og viste hensyn. At Parat UNG har fått arrangere sin årlige samling også i disse tider, sender et tydelig signal om at vi har en organisasjon i ryggen som er svært opptatt av det unge engasjementet. Det er et signal som både gleder og forplikter.

Parat UNG er stolte over å ha vært første fagforeningen som fikk denne opplevelsen sammen med Fjellfarer AS, og anbefaler på det sterkeste andre grupper i Parat å ta turen hit.

For Parat UNG,
Amandus Amadeus M. Bøe og Kari Nestaas Ruud

Kurs i 2021

I disse tider er det ikke lett å planlegge kurs i 2021, men Parat har nå lagt opp til at mange av våre kurs kan gjennomføres på nett. Parat håper situasjonen vil normalisere seg utover våren, og at vi kan legge til rette for fysiske kurs og konferanser i løpet av 2021.

Grunnet pandemien har Parat og de enkelte fagavdelingene endret måten tillitsvalgte får opplæring på. Opplærings- og kompetanseansvarlig i Parat, Tove Løhne, forteller at avdelingen hennes har gjort en stor jobb med å utvikle nettbaserte kurs og konferanser samt webinarer til tillitsvalgte og medlemmer.
– Vi er glade for at tilbudet ser ut til å bli tatt godt imot, sier hun.

Nettbaserte kurs

Alle grunnkursene finnes nå nettbasert. Disse har kortere varighet enn de fysiske grunnkursene, men det er fortsatt forelesning i sanntid, gruppearbeid og muligheter til å stille spørsmål. Du finner materiell og foiler på kurssidene på parat.com/kompetanse.

Flere fordypningskurs er omarbeidet og gjort nettbasert. Ifølge Løhne tilbyr også fagavdelingene i Parat tilbyr korte webinarer for tillitsvalgte og medlemmer.
– Foreløpig kan vi dessverre ikke tilby forhandlingsteknikk og kurs med rollespill, sier hun.

Våren 2021 kjøres Prosjektledelse (7,5 studiepoeng), et rent nettstudium i samarbeid med Universitetet i Sørøst-Norge. Dette kurset er et prøvekurs på rent nettstudium. Det er foreløpig ikke avklart om det kan inngå i Årsenhet for tillitsvalgte.

Oppdaterte nettsider

Det kan komme endringer i kurskalenderen.
– Vi anbefaler deg derfor å følge med på kurs- og aktivitetskalenderen på nettsiden www.parat.com/kompetanse. Der finner du også mye nyttig informasjon om stipend, karriereveiledning, kurs og konferanser, informerer Løhne.

Omfattende kurstilbud for tillitsvalgte

Parat har et omfattende kurstilbud, og ifølge Løhne er målet med kursene er å bistå de tillitsvalgte slik at de er i stand til å løse viktige oppgaver for medlemmene.

Grunnopplæringen for tillitsvalgte i Parat er bygget opp med tre kurs i en trinnstruktur og total varighet er på 4,5 dager. Grunnkurs 1 holdes regionalt og er for alle tillitsvalgte uansett sektor. Grunnkurs 2 og 3 er tilpasset sektor og holdes samlet, slik at de i praksis vil oppleves som ett kurs. Nettbaserte kurs har kortere varighet.

Målet med grunnopplæringen er at tillitsvalgte skal:

- lære det de trenger for å bli en god tillitsvalgt og trygg i rollen
- forstå hvordan de kan utøve medbestemmelse innenfor rammene av lover, avtaler og Parats politikk
- kjenne til verktøy og hvilken støtte de kan få i Parat og få en metodikk for problemløsning

Aktive kursdeltakere

Grunnopplæringen er basert på hvordan voksne lærer, og ifølge Løhne er det lagt vekt på aktivisering, samarbeid og refleksjon. Omfanget av tradisjonelle forelesninger er begrenset, og hovedvekten er lagt på oppgaveløsning og erfaringsdeling i grupper.
– Kursdeltakerne må i tillegg til å benytte lov- og avtaleverk i stor grad bruke eget skjønn og tolkningsevne når oppgavene skal løses. Læremateriellet er samlet på nett og kan brukes som et oppslagsverk etter endt kurs, forklarer hun.

Hvem får plass på kurs?

Parat har drøyt 3300 tillitsvalgte, og det finnes både tillitsvalgte i bedrifter med noen få ansatte, mens andre er øverste tillitsvalgt i store virksomheter.
– Noen tillitsvalgte er avtaletillitsvalgte, det vil si at de etter hovedavtalen har rett til medbestemmelse. Men i mange virksomheter er det også organisasjonstillitsvalgte, det er ofte styremedlemmer i klubben eller varatillitsvalgte, sier Løhne.

Hun forteller at grunnkurs 1 handler om tillitsvalgtrollen.
– Parat ønsker at alle tillitsvalgte skal gå dette kurset. Dersom det er mange søkere, blir tillitsvalgte med det høyeste vervet prioritert. Grunnkurs 2 og 3 som handler om medbestemmelse i henhold til lov- og avtaleverk, samt fordypningskurs og deltidsstudier, vil vanligvis ikke være relevante kurs for varatillitsvalgte, informerer Løhne.

Grunnopplæringen i Parat

Grunnkurs 1	Grunnkurs 2	Grunnkurs 3
Rollen som tillitsvalgt	Tillitsvalgte og lovverket	Tillitsvalgte og avtaleverket
2 dager (1 dg)	*1 dag (1 dg)*	*1,5 dager (1 dg)*

Kurs og konferanser for tillitsvalgte 2021

Januar

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
31				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

- 15. januar — Nettstudium - Prosjektledelse med digital undervisning, Nettbasert, Alle
- 18.–20. januar — Topptillitsvalgt program 1. samling, Jevnaker, Alle
- 26. januar — Grunnkurs 1, Nettbasert, Alle
- 26.–28. januar — Konflikthåndtering- kommunikasjon og juss, Nettbasert, Alle

Februar

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28

- 2.–3. februar — Grunnkurs2 og 3 privat + kommune, Nettbasert, Privat og kommune

Mars

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31	1	2	3	4

- 9. mars — Grunnkurs 1, Nettbasert, øst og sør
- 9.–10. mars — Presentasjonsteknikk og kommunikasjon, Nettbasert, Alle
- 16.–17. mars — Grunnkurs 2 og 3 stat, Nettbasert, Stat
- 23. mars — Grunnkurs 1, Nettbasert, Vest
- 23.–25. mars — Konflikthåndtering- kommunikasjon og juss, Nettbasert, Alle

April

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
29	30	31	1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	1	2

- 14.–15. april — Retorikk, Viken, Alle
- 20.–21. april — Grunnkurs 1 region midt og nord, Trondheim, Midt og nord
- 27.–29. april — Økonomiforståelse/Lokale forhandlinger Privat og spekter 1-9, Viken, Privat og spekter
- 30. april — Bli en medspiller - praktisk organisasjonsarbeid, Nettbasert, Alle

Mai

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
26	27	28	29	30	1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31	1	2	3	4	5	6

- 5.–7. mai — Forhandlingsteknikk Stat, Olavsgaard
- 20. mai — Ansettelsesråd stat, Viken, Stat
- 26.–27. mai — Arbeidstidsordninger i ulike sektorer, Viken, Alle
- 27.–28. mai — Grunnkurs 1 øst og sør, Viken, øst og sør

Juni

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
31	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	1	2	3	4

- 1.–3. juni — Forhandlingsteknikk privat sektor og spekter, Oslo/Viken, Privat og spekter
- 7.–8. juni — Parat-stat konferansen, stat

Deltidsstudier for tillitsvalgte | Fordypningskurs | Grunnoplæring | Konferanser

Det kan komme endringer i kurskalenderen. Følg derfor med på kurs- og aktivitetskalenderen på Parat sine nettsider https://www.parat.com/kompetanse/kalender-4313

Kurs og konferanser for tillitsvalgte 2021

Juli

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
28	29	30	1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	1

August

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
26	27	28	29	30	31	1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31	1	2	3	4	5

- 30. aug.–1. sep. — Grunnkurs 2 og 3 privat og spekter, Oslo/Viken, øst og sør
- 31. aug.–1. sep. — Topptillitsvalgt program 3. samling, Jevnaker, Alle
- 1.–2. september — Grunnkurs 1 øst og sør, Viken, øst og sør

September

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
30	31	1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	1	2	3

- 14. september — Ansettelsesråd stat, Oslo/Viken, Stat
- 27.–29. september — Presentasjonsteknikk og kommunikasjon, Oslo/Viken, Alle
- September — Parat lederkonferanse, Scandic Oslo Airport, Stat
- September — Regionmøte Sør, Kristiansand, Alle
- September — Regionmøte Midt, Trondheim, Alle
- September — Regionmøte Vest, Bergen, Alle
- September — Regionmøte Øst, Oslo, Alle
- September — Regionmøte Nord, Tromsø, Alle

Oktober

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
27	28	29	30	1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

- Oktober — Parat Luftfartskonferanse, Luftfart.
- 19.–20. oktober — Grunnkurs 1 region vest, Vestland, vest
- 20.–21. oktober — Grunnkurs 1 øst og sør, Viken, øst og sør
- 20.–22. oktober — Konflikthåndtering, kommunikasjon og juss, Oslo/Viken, Alle
- 26.–27. oktober — Styrearbeid for ansatterepresentanter i bedriftstyret, Viken, Privat

November

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	1	2	3	4	5

- 3.–4. november — Topptillitsvalgt program 4. samling, Jenvaker, Alle
- 9.–10. november — Arbeidsgivers styringsrett, omstilling og nedbemanning - stat, Oslo/Viken, Stat
- 9.–10. november — Arbeidsgivers styringsrett, omstilling, permittering og nedbemanning - Privat, Oslo/Viken, Privat
- 16. november — Paratkonferansen, Gardermoen, Alle
- 17.–18. november — Parat Landsmøte, Gardermoen, Alle

Desember

Ma	Ti	On	To	Fr	Lø	Sø
29	30	1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31	1	2

- 30. nov.–1. des. — Retorikk, Viken, Alle
- 23.–25. november — Grunnkurs 2 og 3 stat, Oslo/Viken, Stat
- 24.–26. november — Grunnkurs 2 og 3 Privat, Virke-Huk og KA, Oslo/Viken, Privat, Virke-huk og KA
- 1.–2. desember — Grunnkurs 1 region nord og midt, Tromsø, nord og midt
- 6.–7. desember — Grunnkurs 1 region øst og sør, Vestfold, øst og sør

Deltidsstudier for tillitsvalgte | Fordypningskurs | Grunnoplæring | Konferanser

Det kan komme endringer i kurskalenderen. Følg derfor med på kurs- og aktivitetskalenderen på Parat sine nettsider https://www.parat.com/kompetanse/kalender-4313

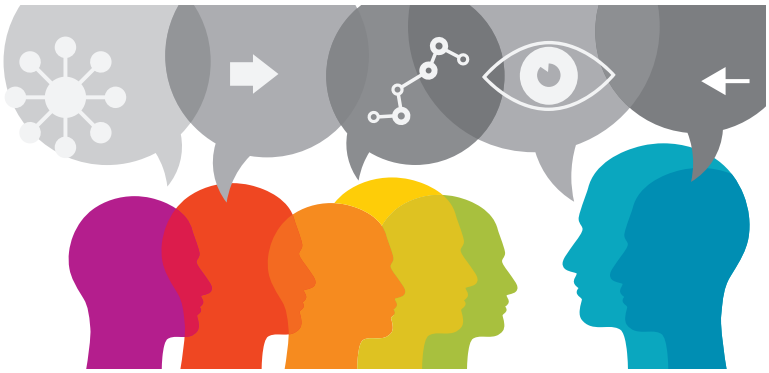

Øvrig kurs informasjon

Fordypningskurs

I tillegg til grunnopplæringen har Parat fordypningskurs innenfor de områdene som er viktig for vervet som tillitsvalgt på arbeidsplassen. Eksempler på dette er forhandlingsteknikk, lønnsforhandlinger, konfliktløsning, tale- og presentasjonsteknikk, retorikk, omstillinger og nedbemanninger og arbeidstidsordninger.
– For å ha nødvendige forkunnskaper til å få faglig utbytte av fordypningskurset, må de tillitsvalgte først ha gjennomgått grunnopplæringen i Parat eller ha tilsvarende kompetanse, sier opplæringsansvarlig Tove Løhne.

Deltidsstudier

Våren 2021 kjøres Prosjektledelse (7,5 studiepoeng), et rent nettstudium i samarbeid med Universitetet i Sørøst-Norge. Dette kurset er et prøvekurs på rent nettstudium. Det er foreløpig ikke avklart om dette vil inngå i årsenhet for tillitsvalgte.

Påmelding

Parat sender ut kursinvitasjon elleve uker før kursstart til tillitsvalgte som er i målgruppen for kurset.

Du må logge deg inn på «Min side» for å kunne melde deg på kurs. Her finner du også oversikt over hvilke kurs og konferanser du har deltatt på tidligere, og bekreftelse på nye kurs. Trenger du hjelp, tar du kontakt på e-post til medlem@parat.com.

Har du spørsmål til kursene, send e-post til:
kurs@parat.com, eller ring Parat på telefon 482 10 100.

Du kan også ta direkte kontakt med kursansvarlige:
- Hege Thorud, 924 49 819
- Monica Bjørlo, 930 40 952

Kurspyramiden for tillitsvalgte i Parat

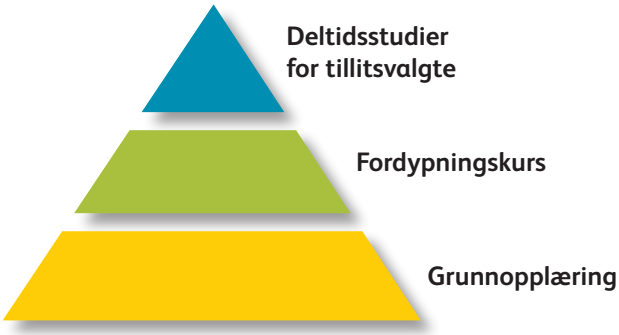

Kortreist jobb på godt og vondt

I Akersgata 55 i Oslo, rett overfor Finansdepartementet, ligger en bastion i norsk medieverden. I samme bygg som de største, norske mediehusene har også innholdsprodusent og prosjektleder i Schibsted Partnerstudio, Terje Andersen, sin arbeidsplass.

Av: Sverre Vidar Bjørnholt

Akkurat nå kan ikke Terje Andersen, innholdsprodusent og prosjektleder i Schibsted Partnerstudio, gjøre annet enn å strekke nakken og se opp mot toppen av det ruvende kontorbygget som er Akersgata 55, der mediehusene under Schibstedkonsernet holder til. Pandemien har siden 12. mars plassert ham på hjemmekontor.

36-åringen fra Rjukan ble ansatt 1. januar 2019 etter et omflakkende journalistliv i hovedstaden, sist i TV 2 Hjelper deg-redaksjonen i produksjonsselskapet Mastiff. Schibsted Partnerstudio produserer kommersielt innhold til de mange Schibsted-eide publikasjonene.

Brått og spennende

Andersen forteller at han, som mange andre, opplevde at nedstengingen av landet kom brått på.

– I vår verden er vi ikke helt ukjente med raske endringer. Men jeg erkjenner at det ble en stor forandring for både meg og samboeren, og å sette opp hjemmekontor krever jo sitt. Men i tillegg har jeg fra første dag jeg ble ansatt her, hatt Helsedirektoratet som min faste klient. Kravene direktoratet hadde på seg for å kommunisere korrekt informasjon ut i samfunnet så raskt som mulig, ble også min oppgave, sier han.

Dette ser han på som både meningsfullt og spennende arbeid.

– Helsedirektoratet har et stort ansvar, og vi er med på å bidra til at de lykkes i sitt samfunnsoppdrag. Noe av de første vi gjorde, var å etablere en chatte-tjeneste, og to dager etter den dramatiske beslutningen kunne nordmenn chatte med ansatte i Helsedirektoratet om alt de lurte på i forbindelse med den nye situasjonen. Det uløste en formidabel trafikk, og at det ble opprettet en direktelinje, tror jeg fikk stor betydning i denne fasen, sier Andersen.

Holder i trådene

Schibsted Partnerstudio er en ung arbeidsplass, som opprinnelig bestod av VG Partnerstudio og Schibsted Brand Studio. Begge ble etablert i 2015, men ble slått sammen til dagens

Andersen har Helsedirektoratet som kunde og har med sin innholdsproduksjon bidratt til at de lykkes i sitt samfunnsoppdrag pandemien gjennom. Foto: Gorm K. Gaare

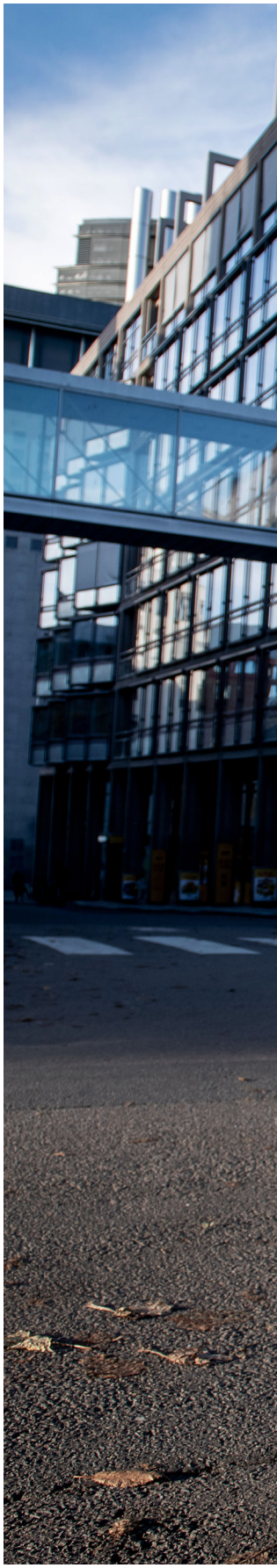

I åttende etasje i Akersgaten 55 ligger Schibsted Partnerstudio, der Terje Andersen vanligvis holder til. I hjemmekontortider som disse må han nøye seg med å se bygget fra utsiden. Foto: Gorm K. Gaare

Terje Andersen savner kanskje fredagspilsen med kollegene i Schibsted Partnerstudio, men mener teamet hans fremdeles jobber kreativt og strukturert selv fra hjemmekontor. Foto: Gorm K. Gaare

organisasjon i slutten av 2019 og har rundt 60 ansatte.

Andersen har en fast portefølje av oppdragsklienter.
– Helt siden jeg begynte, har opp mot 80 prosent av tiden min gått til å arbeide opp mot Helsedirektoratet. Som prosjektleder holder jeg i trådene både i vårt interne team og ut mot oppdragsgiver og andre samarbeidspartnere i det enkelte prosjekt.

Normalt har et vanlig prosjekt en produksjonstid på tre uker.
– Som regel dukker det opp et ønske fra oppdragsgiver om å sette søkelyset på et saksfelt. Det fører til en utstrakt drodleprosess i teamet. Her blir kreativiteten satt i høygir, og jeg som prosjektleder holder i trådene og leder prosessen frem til vi kan formulere en innholdsskisse, sier Andersen.

I leiligheten i Gamlebyen i Oslo har innholdsprodusent og prosjektleder Terje Andersen rigget seg til med hjemmekontor. I stua sitter samboer Truls O. Sætrang. Foto: Gorm K. Gaare

Ressurser til rådighet

Som tidligere journalist er Andersen tilhenger av å delta aktivt i prosessen.
– Underveis har jeg til rådighet både video- og designressurser, samt andre nødvendige samtalepartnere. Vi leter frem kilder, caser og treffer folk med nødvendig kunnskap. Det danner grunnlaget for å utforme historien. Som tidligere journalist liker jeg å delta aktivt. Kunden er naturligvis også aktiv i prosessen, særlig når vi nærmer oss sluttproduktet, forteller han. Godt teamarbeid er ifølge Andersen alfa og omega.
– Det er viktig at vi har en felles forståelse om hva som er målet. Så er det opp til teamet å finne den beste veien dit, sier han og legger til at han trives godt med jobben og det miljøet han jobber i. Her får han testet sine beste sider og sammen med teamet dyrket kreativiteten og fagkunnskapen han besitter.

Leder av Parat Media, Liz Ovesen, bekrefter at pandemien har utløst større aktivitet i organisasjonen. Medlemmene har mange spørsmål, men stort sett innfunnet seg med den nye situasjonen. Foto: Vigdis Askjem Dahl

Annerledes hverdag

Selv om pandemien har satt sine begrensninger for teamarbeid, forsøker Andersen å forme en relativt normal arbeidsdag.
– Selv starter jeg dagen med en gåtur i nærområdet. Selv om kontorpulten er på kjøkkenbordet, markerer turen i frisk luft på en måte veien til jobben. Teamet har et morgenmøte, og det synes jeg er fint. Ikke alle møtene blir like faglig tunge. Det er tillatt med både avsporinger og munterhet. Det er jo ofte slik i kreative miljøer, sier han.

Stort sett glir arbeidsstrømmen greit.
– Teamet jobber strukturert og kreativt. Schibsted er nøye med å overholde regelverket rundt smittesituasjonen, og nå er hjemmekontor absolutt normalen. Jeg savner naturligvis kollegene og all den kreativitet vi snakker frem, vi som normalt sitter rundt teambordet og arbeider med prosjektene. Et digitalt møte har ikke den dynamikken. Så kan man jo si at hjemme ved kjøkkenbordet er det ingen som bøyer seg frem og stanser deg midt i en kreativ tankerekke, sier Andersen.

Fremdeles like travel

Innholdsprodusenten er glad for at han har det travelt som normalt.
– Det skyldes trolig at jeg har en så sentral samfunnsaktør som kunde. Utfordringene har stått i kø, men heldigvis er Schibsted som arbeidsgiver forståelsesfull og løsningsorientert. De har sørget for at jeg har alt nødvendig utstyr og en tilfredsstillende kontorplass med riktig tilpasset stol, slik at jeg kan utføre jobben min som om jeg satt på kontoret. De er opptatt av at de ansatte har et tilfredsstillende arbeidsmiljø, sier Andersen.

– Men fredagspilsen, da? Holdes den digitalt?
– Tja, den er nok ikke der. Men vi har annen moro. Vi har fellesmøter, der team blir pålagt oppgaver. Slikt utløser jo kreativitet i vårt miljø. Oppgavene kan i aller høyeste grad være varierte fra egenproduserte innslag til quiz og letekonkurranser i leilighetene, og alt skjer med heiarop og muntre replikker. Slikt er jo trivelig og noe som muntrer oss opp i en ellers tam hverdag, sier Andersen.

Han forteller at Schibsted har lagt til rette for gågrupper på tvers av avdelingene.
– Vi som bor nær hverandre, blir satt opp i grupper og møtes til en gåtur i vårt område. Normalt er det unnagjort på en time eller halvannen. Dette synes jeg er et godt tiltak. Jeg kommer meg ut i frisk luft, og jeg treffer andre i Schibsted-systemet, sier Andersen.

Hjelper medlemmene

Som leder for Parat-klubben i Schibsted Partnerstudio, der omtrent halvparten av de ansatte er medlemmer, har han ikke merket et særlig ekstra trøkk i forbindelse med pandemien. Andersen mener det skyldes at arbeidsgiveren har stor forståelse for den situasjonen de ansatte er satt i, og forsøker på best mulig vis å hjelpe dem med å tilpasse forholdene, slik at hver og en får en best mulig arbeidshverdag

Parat Media har totalt rundt 1000 medlemmer rundt om i landet, og leder Liz Ovesen erkjenner at koronaperioden har utløst en større aktivitet enn normalt.
– I mars, da mange medlemmer havnet i permisjon eller ble sendt på hjemmekontor, var mange usikre og hadde mange spørsmål rundt den spesielle situasjonen som hadde oppstått. Heldigvis var arbeidsgiverne forståelsesfulle og hjelpsomme med å avklare usikkerheten. Takket være god dialog ble ingen meldt ut av pensjonsordningen, og vi fikk raskt bekreftet at forsikringsordningene også dekket den nye situasjonen som oppsto, sier hun. ■

Parat informerer

Widerøe Ground Handling kutter 500 årsverk. Foto: Widerøe

Widerøe Ground Handling med masseoppsigelser

Leder for Parat Widerøe Ground Handling (WGH), Svanhild Hogner, sier WGH nå kutter 500 årsverk, noe som tilsvarer nær 800 arbeidsplasser. Hun sier dette er en brutal situasjon, og at det er vanskelig å forstå hvorfor selskapet ikke benytter permitteringer fremfor oppsigelser. Ifølge Hogner begrunner selskapet nedbemanningen med tap av kontrakt på tre lokasjoner og en permanent nedgang i produksjon.

– Etter vår mening er det ikke riktig å si opp så mange ansatte, så lenge selskapet har anledning til å benytte permitteringer. Norske myndigheter sier det kommer en vaksine om kort tid, noe som vil føre til økt flyaktivitet. Vi kan ikke si opp folk nå, for så å måtte ansette mange av de samme på nytt til våren, sier hun og legger til at dette er usolidarisk av selskapet. Parat-advokat Sigurd Øyvind Kambestad varsler nå rettssak dersom de Widerøe-ansatte ikke får ansettelse i Aviator, selskapet som vant anbudsrunden.

Krav om engelsk svekker sjøsikkerheten

Parat Kystverket mener Kystverkets nye språkforslag kan føre til flere ulykker til sjøs. Foto: Marcus Bengtsson

Parat Kystverket har sammen med andre forbund gått ut mot Kystverkets forslag om å fjerne muligheten til å kommunisere på norsk/skandinavisk i virkeområdene til sjøtrafikksentralene. De mener dette vil bety en alvorlig svekkelse av sjøsikkerheten.

– Norske fartøy vil ikke lenger kunne avtale møte og passeringer på norsk. Kommer et norskspråklig fartøy i havsnød, og norske ressurser kommer til for å hjelpe, må all kommunikasjon foregå på engelsk. Under en krise vil en falle tilbake til morsmål, og bruk av engelsk vil komplisere situasjonen. Dersom Kystverket innfører nytt språkkrav, er vi redd det bare er et tidsspørsmål før vi får vår første ulykke, står det å lese i den felles pressemeldingen.

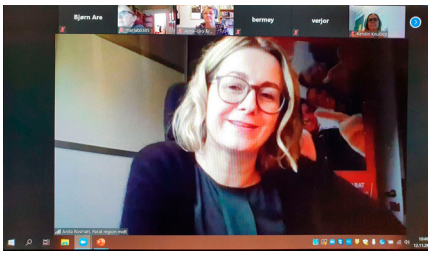

Skjermdump fra et av høstens digitale grunnkurs, der Parat-rådgiver i Trondheim, Anita Rosmæl, er kursleder.

Digitale grunnkurs

Koronapandemien har ikke satt en stopper for Parats kursvirksomhet, og flere kurs og konferanser er denne høsten flyttet over til digitale plattformer. Grunnkursene for tillitsvalgte er blant opplæringen som har blitt gjort nettbasert. De digitale verktøyene tillater gode diskusjoner både i plenum og i egne grupperom, og tillitsvalgte fra flere ulike sektorer har gjennomført grunnkursene med glans.

Nedbemanning i domstolene

Stortinget skal behandle domstolstrukturen i tingrettene, jordskifterettene og lagmannsrettene. Parat-hovedtillitsvalgt, Rita Boine, støtter Justisdepartementets forslag om å bevare de fleste domstolene som ulike rettssteder, men frykter nedbemanning og tap av kompetanse. Boine sier forslaget fra Justisdepartementet tilsynelatende virker fornuftig, men vil få alvorlige konsekvenser for bemanning i distriktene.

– Digitalisering og endring av domstolstruktur skjer samtidig med at domstolene som følge av ABE-reformen må nedbemanne med 250 årsverk for saksbehandlere. Dette skjer samtidig som mange domstoler allerede er på bristepunktet når det gjelder ressurser som saksbehandling. Vil vi at dommere skal drive saksbehandling? spør hun.

Stortinget behandler nå forslag om ny domstolstruktur.

Betinget glede for to per tusen

Parat politiet og Norges Politilederlag (NPL) deltok tidlig i november i en stortingshøring om politimeldingen. Blant temaene som ble tatt opp, var målsettingen om to politifolk per tusen innbyggere. Begge forbund er fornøyde med dette, men satte i høringen spørsmålstegn ved tallgrunnlag og finansiering. Marit Ellingsen, leder i NPL, mener økningen til to per tusen ikke er tilstrekkelig finansiert.

– Uten full finansiering av bemanningsøkningene tappes politiets driftsbudsjett og dermed det økonomiske handlingsrommet radikalt hver gang det ansettes i nye politistillinger. En effekt av dette er at politidistriktene må nedbemanne sivile stillinger, samtidig som det fortsatt er behov for å frigjøre politikraft fra sivile oppgaver, heter det i NPLs høringssvar.

Leder i Norges Politilederlag, Marit Ellingsen. Foto: Trygve Bergsland

Parats regionutvalg (RU)

RU region Nord
(Nordland, Troms og Finnmark)
Leder: Lars Raymond Holm, Luftfartstilsynet
E-post: Lrh@caa.no
Åse Helen Andersen, Apotek 1 Hammerfest
E-post: aasehelande@hotmail.com
Anne-Katrine Thomassen, Brønnøysundregisterne
E-post: akt@brreg.no
Per-Christian Størkersen, Nordland Fylkeskommune
E-post: perst@nfk.no
Jorunn Kristin Trøen, Forsvaret, Indre Troms
E-post: jorunntroen@gmail.com
Dina Kaino, Tannklinikken i Alta, UNG-representant
E-post: dina.kaino@tffk.no

RU region Midt
(Trøndelag, Møre og Romsdal)
Leder: Morten Mørch, NTNU Trondheim
E-post: Morten.morch@ntnu.no
Grete Kambuås, BOOTS APOTEK, Trondheim
E-post: Gretkam@online.no
Ronny Johannessen, NAV IT Forretningspartner, Steinkjer
E-post: Ronny.johannessen@nav.no
Andreas Sylte, NTNU Ålesund
E-post: Asy@ntnu.no
Vigdis Rønningen, NTNU Trondheim
E-post: vigdis.ronningen@ntnu.no
Håvard Indgaard Rotmo, Heia og Skjerve Bygg AS, Ungrepresentant
E-post: havard@rotmo.net

RU region Øst
(Innlandet, Oslo, Viken)
Leder: Hilde Margrete Bjørklund - Cappelen Damm AS
E-post: hilde.bjorklund@cappelendamm.no
Bente Iren Tollefsen Moen - Statens Pensjonskasse
E-post: bente.iren.moen@spk.no
Stein Grindheim - SAS Ground Handling
E-post: stein.grindheim@sas.no
Ronny Kjønsø - Asko Øst
E-post: ronny.kjonso@asko.no
Anja P. Ahlstrøm – NIBIO
E-post: Anja.Ahlstrom@nibio.no
Kathrine Fjell fra SAS Ground Handling, Ungrepresentant
E-post: Kathrine.fjell@sas.no

RU region vest
(Rogaland. Vestland)
Leder: Gro Nondal Buvik, Sognekraft AS
E-post: gro.nondal.buvik@sognekraft.no
Odd B. Eide, Sjøfartsdirektoratet
E-post: Odd.Eide@sjofartsdir.no
Hege Solbakken Sæbø, Stavanger Aftenblad AS
E-post: hege.solbakken.saebo@aftenbladet.no
Tommy Sævareid, Vestland fylkeskommune
E-post: tommy.saevareid@hfk.no
Erik Andreassen, Gate gourmet i Bergen
E-post: eandreassen@gategourmet.com
Aina Helene Malja, Vestland fylkeskommune, Ungrepresentant
E-post: ainahelene@hotmail.com

RU region Sør
(Agder, Vestfold og Telemark)
Leder: Ragnhild Negård, NAV
E-post: ragnhild.negard@nav.no
Anne Britt Skomedal, Vitusapotek Elefanten Kristiansand
E-post: annebritt1962@hotmail.com
Cecilie Holt, NAV
E-post: cecilie.holt@nav.no
John-Inge Nerland – Fylkesmannen i Buskerud
E-post: fmbujin@fylkesmannen.no
Anne Lise Olsen, VAF – Tannhelse
E-post: annelise.olsen@vaf.no
Gøril Fagerlund Soldal, Allkopi Netprint i Kristiansand, Ungrepresentant
E-post: goril@soldal.org

Spørsmål til juridisk og forhandlingsavdelingen i Parat

Vi som gir svar i denne utgaven av Parat er:

Thomas Lilloe,
Forhandler

Bjørn Are Sæther
Rådgiver

Thore Eithun Helland
Advokat

Pia Helene Willanger
Forhandler

Annbjørg Nærdal
Advokat

Guro Løkken Bærø
Advokat

Har du spørsmål til juristene eller til forhandlingsavdelingen, kan du sende spørsmålene til trygve.bergsland@parat.com. Vi hjelper deg som medlem med alle typer problemstillinger knyttet til arbeidsforhold og tolkning av avtaleverket. Du kan også ta kontakt med oss når det er behov for skriftlig og muntlig rådgivning i forbindelse med omorganisering, nedbemanningsprosesser, ferie, arbeidstidsordninger, trygdespørsmål og lignende.

Krav på overtidsbetalt?

Jeg arbeider i et firma hvor det oppstår mye uforutsett, og vi har ganske hyppig bruk av overtid. Arbeidsgiveren min mener at jeg ikke har krav på betalt for denne overtiden dersom den ikke er pålagt av han. Hva er egentlig reglene for hva som er pålagt og hva som ikke er pålagt når det gjelder overtid?

Børge

Svar: Når det gjelder hva som er pålagt overtid og hva som ikke er pålagt overtid, er det ingen klar definisjon og svært ulik praksis. Vår oppfatning av dette er at all overtid, som er beordret, eller nødvendig av hensyn til den vanlige drift, skal betraktes som pålagt overtid. All overtid som man som arbeidstaker selv velger å gjøre, som kan eller skulle vært utført i den ordinære arbeidstiden, er ikke pålagt overtid. Vår anbefaling i din situasjon er å avklare med arbeidsgiver på forhånd før overtidsarbeidet igangsettes. Hevder arbeidsgiveren at arbeidet ikke er pålagt, skal du heller ikke utføre arbeidet. Er det ikke mulig å avklare på forhånd, skal du heller ikke utføre arbeidet, med mindre maskiner eller utstyr kan ta skade av at arbeidet ikke blir gjort.

Thomas

Ligger bak lønnsmessig

Jeg jobber som konsulent i en fylkeskommune. Jeg ser at det i årets lønnsoppgjør ikke blir lokale lønnsforhandlinger for oss som er ansatt i stilling i kapittel 4. Jeg mener at jeg har sakket akterut lønnsmessig i forhold til flere av mine kolleger. Er det i det hele tatt noe jeg kan gjøre i år?

Lars

Svar: Det stemmer at rammene på årets lønnsoppgjør i KS dessverre var så små at partene ble enige om at det ikke gjennomføres ordinære lokale lønnsforhandlinger i kapittel 4 i år. Dette har selvsagt sammenheng med ekstraordinære forhold rundt smittesituasjonen. Jeg vil sterkt anbefale deg om å kreve en lønnsutviklingssamtale med din leder, da dette er noe man har krav på i henhold til hovedtariffavtalen. Du kan ta den alene eller ta med deg din tillitsvalgt. Man får ikke endret lønn i denne samtalen, men det er svært nyttig å ta en slik samtale for å avklare forventningene dine angående lønn og arbeidsgivers synspunkter og forventninger. I en slik samtale får man ofte nyttige innspill som kommer til nytte neste gang du skal formulere et lønnskrav.

Bjørn Are

Gårdsbruk til besvær

Jeg bor på et tungdrevet småbruk på Vestlandet, og jeg har ikke kone eller barn. Nå begynner jeg å bli glemsk, og jeg er redd for at jeg kommer til å rote alt til. Det er mye ansvar med så mange dyr på gården, men jeg har ikke hjerte til å sende dem til slakteren. Hva skal jeg gjøre? Jeg har hørt om dette med fremtidsfullmakt. Kan det være noe for meg, som en ekstra sikkerhet? Jeg har en jobb i kommunen, men den greier jeg godt.

Jan Egil

Svar: Jeg vil råde deg til å holde god kontakt med Landbrukskontoret i kommunen, og dersom du er medlem av et bondelag, bør du henvende deg dit for å få nødvendig hjelp. Parat kan hjelpe deg med å sette opp en fremtidsfullmakt dersom du finner en eller flere som kan være din fullmektig. Fullmakten skrives under av deg og av to vitner. Fullmektigen kan ta deg med til fastlegen dersom du får vanskeligheter med å greie deg. Legeerklæringen og fullmakten sendes til fylkesmannen som overformynder for ikraftsetting. På den måten får du hjelp i det daglige av en du kjenner og stoler på.

Thore

Ingen lokale forhandlinger i staten

Jeg har fått tillagt mer ansvar i min stilling og vil fremme krav under årets lokale forhandlinger, men tillitsvalgte og ledelsen her sier det ikke blir noen lokale lønnsforhandlinger i år. Hvorfor ikke?

Rigmor

Svar: Det stemmer at det ikke blir lokale lønnsforhandlinger i staten i 2020. De sentrale forhandlingene avgjør om man skal sette av en pott til lokale lønnsforhandlinger i staten. I år ble hele lønnstillegget gitt sentralt. Men det er fremdeles mulighet til å fremme lønnskrav i henhold til hovedtariffavtalen i staten (HTA) punkt 2.5.3 Særlige grunnlag dersom du tilfredsstiller disse vilkårene. Snakk med din tillitsvalgte om å fremme krav jamfør HTA-punkt 2.5.3 nummer 1a dersom du mener det har skjedd vesentlige endringer i din stilling.

Pia

Avslag på studiepermisjon

Jeg har søkt om ulønnet studiepermisjon, men fått avslag. Begrunnelsen for avslaget er bemanningssituasjonen i seksjonen. Studiet gir studiepoeng og vil gi meg den formelle kompetansen jeg trenger i jobben min. Hva er mine rettigheter?

Petra

Svar: Arbeidsmiljøloven § 12-11 gir en rett til hel eller delvis studiepermisjon dersom man har vært i arbeidslivet i minst tre år og vært ansatt hos arbeidsgiveren de siste to årene. Arbeidsgiver kan bare nekte dersom permisjonen vil være til hinder for forsvarlig planlegging av drift og personaldisponering. Dersom man får avslag, kan man klage på avslaget til Tvisteløsningsnemnda. En slik klage må sendes til nemnda senest 4 uker etter at man har fått det skriftlige avslaget fra arbeidsgiver.

Når det er sagt, så kan det noen ganger være like lurt å forsøke å få til en god dialog med arbeidsgiver istedenfor å benytte klagemulighetene. Man kan for eksempel høre med leder om det kan passe bedre med permisjon neste semester. På den måten får leder god tid på seg og dermed lettere tilpasset personellkabalen, og det kan dermed kanskje være lettere å få permisjon.

Annbjørg

Uenig i advarsel

Jeg har fått en advarsel og er overhodet ikke enig i det som står. Jeg har én advarsel fra før. Er det slik at om jeg får en til, så mister jeg jobben? Jeg er veldig fortvilet, for advarselen er bare tull fra leder.

Karianne

Svar: En advarsel har ingen direkte rettsvirkninger. Det betyr at det ikke nødvendigvis skjer noe med arbeidsforholdet ditt selv om du får en advarsel. Det er heller ikke slik at du kan sies opp når du har fått et gitt antall advarsler. For at en oppsigelse skal være saklig, må det være saklig grunn for oppsigelse.

Merk deg at det ikke er noe krav om at det må gis advarsel før en oppsigelse. En tidligere advarsel vil imidlertid kunne legges til grunn som bevis senere, for å underbygge at du for eksempel har gjort en dårlig jobb, blitt varslet om at du må endre adferd, eller lignende. Dersom du er uenig, anbefaler jeg at du skriver et svar på advarselen, med dine forklaringer på hva som har skjedd. Dette svaret bør du be om at lagres sammen med den skriftlige advarselen. Jeg vil også anbefale at du sparer på svaret ditt, eller sender det elektronisk til arbeidsgiver, slik at du har bevis på at det er sendt.

Guro

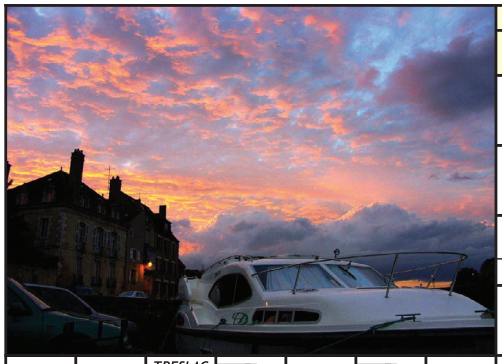

									KORN-KAMMER / KANSELLI	SØLV-VINNER		GJENTAR ORD FOR ORD
							ID-RETTS-GREN					
							FØ OPP				IKKE / GULL	
							RACER-BIL / ØYNE					
									UJEVN			STIRRE
BIL-MERKE	SJEKK	TRESLAG / LOJALI-TETS-BUNDET		HEN-SIKTS-MESSIG		EN VOGT	LITT / HÅLKE				= HELLAS	
				PUSSE					FOSSIL HARPIKS		VERN / RAMSE OPP	
LEDER / VI TO												
			EN CAPRINO	KRAFT			ELV I SVEITS / USYM-PATISK					BE-DRØVET	EROB-RET
BOLIG / FOTTØY												
			ROKKER		OFFI-SER				LENGDE-MÅL / SPANSK MATRETT			
OFFI-SER												
AVTA				GAR-DIST		ADAMS MAKE / GRESK BOKSTAV				SENGE-LIG-GENDE	POSTE	BRYR SEG OM
										EN FLEM-ING		
TILSET-TING / LEVER		GRUS-RYGGEN / BRUTALE					KUNDE / GRISK					
			GÅ I BAKKEN / BØKER									
LÅNE / TREL-LET						M.NAVN						
				BYGS-LET						FRØ		

Løsningen på kryssordet i medlemsbladet Parat nummer. 3 – 2020 er: «TOG ER ET BRA TRANSPORTMIDDEL» Den heldige vinneren er: Tonje Fjeld Hæreid, fra Leikanger.
Frist for å sende inn løsning på neste kryssord er: **5. februar 2021.**

Vi trekker én vinner hver gang. Send løsningen til redaksjonen, enten som e-post til **trygve.bergsland@parat.com** eller ordinær post til: **Parat, Postboks 9029, Grønland, 0133 Oslo**

Husk å merke e-posten/konvolutten «Kryssord 4/2020». Husk også å skrive på ditt eget navn og adresse.

Premie: Horizon, alpakka-pledd av 50 prosent alpakkaull, 40 prosent fåreull og 10 prosent mikrofiber. Pleddet er Fair Trade-sertifisert. Målene er 130x200 centimeter (se foto).

Løsning: .....

.....

Navn: .....

Adresse: .....

.....

MINI KRYSSORD

1	2	3	■	4	5	6
7			8			
9						
	■		■	10		
11			■	12		
■	■	13	14	■		■
15				16		17
	■	18			■	
19						

Vannrett
1. Avfall
4. Formann
7. Forsinke
9. Gikk for langt
10. Solo
11. Nedbør
12. Tillater
13. Vamt avkok
15. Fylkesmann
18. Fugl
19. Edens hage

Loddrett
1. Ordknapp
2. Gruvegang
3. Ristet frukt
4. Stimuler-ende frø
5. Scenen
6. Fjellgård
8. Plass
14. Kona til Oluf
15. Tresort
16. Kvinnenavn
17. No Clue

TALL PYRAMIDEN

Alle feltene skal fylles med tall. Noen tall er fylt inn på forhånd, og dette utgjør summen av tallene i de to feltene under. Du må sette inn begge tallene i de to tilstøtende feltene for å finne tallet i feltet over, og motsatt, du finner tallet i et felt ved å trekke tallet i feltet ved siden av fra tallet i feltet over.

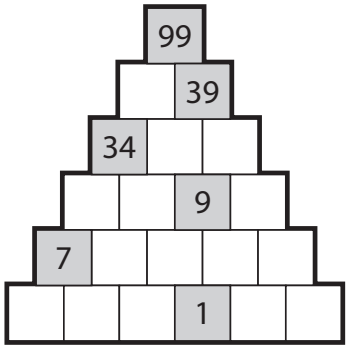

SUDOKU

		9	4	7		6	5	
4		6					7	3
	5		8		3			
			1	9	4			
6	2					4	9	5
	4	3			6		8	
			5		9		6	
7					8			1
5	6		7	1		3		

Lett

© Bulls

	8	2	6		3			5
	9			5		1		
	7							2
2	4		5		8		7	
						4		
	3				1	2	8	
4			9			6		
		7			6			
	6		3	4		5		9

Middels

© Bulls

2						1	6	
3	8	6	2			9	5	
							2	
		9	8			3	4	6
				3				
6	5							9
8		1		6		5		
5							3	
						4		2

Vanskelig

© Bulls

I	C	G	I	L	L	I	K	S	T	A	L	G	R	D
M	H	Æ	J	L	O	T	S	V	R	U	K	Ø	T	U
K	T	Q	O	P	N	N	I	Y	G	Z	T	L	A	W
S	A	K	N	A	L	S	L	Y	S	A	B	E	Æ	T
L	U	T	Æ	V	L	A	H	C	R	S	E	K	X	R
E	L	P	D	C	E	N	R	E	T	T	Y	K	S	E
I	L	D	B	N	L	D	P	N	U	E	S	I	A	K
P	I	C	T	Y	Å	E	Ø	T	E	K	Z	N	J	I
H	S	S	Å	F	R	H	E	R	Y	T	T	G	Y	T
E	A	V	P	S	Z	H	R	A	B	E	F	Å	I	S
T	B	L	P	A	T	D	N	Ø	S	R	D	A	I	I
W	R	I	E	T	R	F	L	I	D	Y	Ø	I	S	F
J	K	G	A	L	O	P	P	A	D	E	W	M	R	O
S	X	L	W	P	Ø	E	R	U	S	A	L	G	S	S
T	P	C	P	O	R	I	T	S	E	N	I	V	S	T

KRYSS OG TVERS

Finn alle ordene. Ordene kan stå vannrett, loddrett eller diagonalt, og kan ofte stå skrevet baklengs.

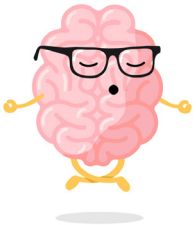

1. ANTESIPER
2. ATSKILLIG
3. BASILL
4. DØRHÅNDTAK
5. GALOPPADE
6. GLASUR
7. HALV
8. KURVSTOL
9. LEKKING
10. PLATTHET
11. SAFTEN
12. SKIPSREPERATØR
13. SKYTTERNE
14. SLEIPHET
15. SMØRBRØD
16. SOFISTIKERT
17. SPAR
18. STEKTE
19. SVINESTI
20. SYLSLANK

Ordplunder

Bokstavene i ordet under har blandet seg litt. Kan du finne fram til riktig ord ved å plassere bokstavene i riktig rekkefølge i de hvite feltene?

Den grå teksten på siden gir deg noen hint. Skjul teksten om du ikke vil ha hjelp.

NOEN SMÅ HINT

- *Ordet starter med bokstaven F*
- *Brukes av klatrere*
- *Massiv og ofte loddrett*

L G E E F V J G L

FYLL INN ORDET:

PARATS TRENINGSSIDE MED HJERNETRIM

Sender du oss løsningen på alle oppgavene på denne siden, er du med i trekningen av et Horizon, alpakka-pledd av 50 prosent alpakkaull, 40 prosent fåreull og 10 prosent mikrofiber. Pleddet er Fair Trade-sertifisert. Målene er 130x200 centimeter (se foto).

Frist for å sende inn løsningen er 5. februar 2021.
Vi trekker én vinner hver gang. Send løsningen til redaksjonen, enten på e-post til trygve.bergsland@parat.com, eller ordinær post til: Parat, postboks 9029 Grønland, 0133 Oslo. Husk å merke e-posten/konvolutten «Hjernetrim 4/2020».
Vinneren av hjernetrim i 3/2020 er Solveig Rød, fra Klæbu.

Med håp for vinteren

Høsten ble ikke helt som jeg hadde håpet på. Vi fikk så vidt en smakebit på det sosiale livet mange av oss har savnet, men så kom covid-19 som en skygge over landet igjen.

Det ble igjen innført strenge smitteverntiltak av regjeringen og helsemyndighetene. Veldig mange ble på ny sendt hjem til en arbeidsdag på hjemmekontor. For noen er dette fint – for andre er det ensomt.

Denne høsten har ansatte, ledere og eiere snudd hver stein for å se hvordan arbeidsplasser og verdier kan reddes for fremtiden. Samtidig skapes det en unødvendig usikkerhet rundt de støtteordningene noen bransjer er avhengige av for å komme seg gjennom krisen. Jeg har derfor bedt regjeringen og stortingspolitikere om å tenke langsiktig og ikke være så naive som å tro at krisen vil være omme når kompensasjonsordningene utgår i desember. Såpass skylder de næringslivet.

For veldig mange bedrifter og virksomheter ser det veldig alvorlig ut akkurat nå. Vi i Parat er redd for at det vil komme oppsigelser når utvidet permitteringsperiode utløper ved nyttår. Hvordan det vil se ut, er umulig å si på nåværende tidspunkt. Vinteren er allerede en utfordrende tid for blant annet bransjene tilknyttet luftfarten, og nå med covid-19 på toppen ser det mørkt ut. Vi håper en vaksine snart er på plass, og at dette kan medføre at luftfartsbransjen og alle andre næringer blir litt mindre skadelidende.

NHO Service og Handel, vår motpart på vekteroverenskomsten, førte oss ut i streik, og som jeg har sagt så mange ganger, en helt unødvendig streik. Vi gikk til forhandlingene med klokkertro på at det ville bli løsning, først hadde vi tro på en forhandlingsløsning og særlig hadde vi tro på en løsning gjennom mekling. Som Parat-leder konstaterer jeg i skrivende stund at Parat allerede har kommet til enighet med vår motpart på alle områder vi så langt har forhandlet på. Det beviser at vi i Parat ønsker å komme til enighet, og at vi søker løsninger uten å måtte bruke streikevåpenet.

Parat forholdt seg til frontfagrammen i år og lot den være førende for de kommende avtaleområdene. Selv om det faktisk finnes argumenter for at denne avtalen burde ha gode kort på hånden for å kunne gå utover rammen i frontfaget, krevde vi ikke det i år. Parat-vekternes krav var rimelige og edruelige. Vi ønsket en viss økning av natt- og helgetillegg. Det var vi villig å finansiere innenfor helheten. Vi møtte stivsinn og stahet hos motparten. De var ikke til å rikke. De skulle diktere hvordan årets lønnstillegg skulle fordeles. Det kan ingen fagforening med respekt for seg selv gå med på.

Unn Kristin Olsen. Foto: Vetle Daler.

Så kjære vektere, kjære streikende vektere, vit at jeg er utrolig stolt av dere. Jeg har sett hvordan dere stod på under streiken, belastningen det er å stå i en langvarig streik kan kun oppleves. Jeg er meget imponert over dere.

Det finnes et lite ord som heter: håp,
det skjønneste i menneskets språk.

Kari Gløersen

UK. Olsen

Unn Kristin Olsen
Leder i Parat

Facebook: facebook.com/UnnKristinOlsenParatYS

parat

Parat med egen kleskolleksjon

Parat har valgt ut et lite utvalg kvalitetsklær. Medlemmer og tillitsvalgte kan bestille klærne i parat.shop.idegroup.no og betaler kun vår innkjøpspris.

Parat betyr at vi alltid står klar, uansett når du trenger hjelp. Et enkelt norsk ord som er tydelig i sitt budskap og som har fått Språkrådets pris for nettopp dette.

Fargen er oransje, som gir varme og som signaliserer glede, bevegelse og nytelse. Oransje virker oppløftende og den jager triste tanker på dør. Oransje stimulerer også til aktivitet, nysgjerrighet og kreativitet.

Skalljakke for vår og sommer. Vind- og vannavvisende i dame og herrestørrelse
555 kroner *

Hettegenser i økologisk bomull, leveres i dame og herrestørrelse
379 kroner *

T-shirt i økologisk bomull, leveres i dame og herrestørrelse
149 kroner *

Liten sekk, 17 liter
185 kroner *

Kabinkoffert 37 liter
Lett og solid koffert med fire hjul
1370 kroner *

* Frakt kommer i tillegg.

Boliglån fra
1,39%

Flytt lånet og få mer til overs

Gjennom bankavtalen med Nordea Direct har flere tusen Parat-medlemmer sikret seg en av landets laveste boliglånsrenter.
Har du sjekket hvor mye du kan spare?

Dette får du som medlem i Parat:
- Boliglånsrente fra 1,39 % nom. rente
- Lån til første bolig, 1,35 % nom. rente
- Ingen etableringskostnad på boliglån

Send oss en uforpliktende søknad på **nordeadirect.no**, det kan lønne seg å flytte boliglånet til medlemsbanken.

parat

Priseks.:
Boliglån inntil 50 % av verdigrunnlag, eff. rente 1,45 %, 2 mill., o/25 år, totalt: 2 383 732,-.
Boligstart inntil 85 % av verdigrunnlag, eff. rente 1,41 %, 2 mill., o/25 år, totalt: 2 372 563,-.
Pris pr. 01.06.20 for nye lån og kan bli endret. Gjelder for medlemmer i Parat.